NICC Magazine 10 /2019



Leo Blokhuis, popmuziekkenner bij uitstek en schrijver van het boek Blauwe zomer Zie: Boekbespreking v.a. pag. 24

In dit nummer:

Het Indië-onderzoek is partijdig.....2

Hof: Geweld militairen in Nederlands-Indië in 1947 niet verjaard.....4

Gevolgen Japanse concentratiekampen bij jonggeborenen.....5

Gouden Eeuw tot onge-wenst verklaard.....8

Boven-Digoel: Een 'gewoon' dorp in Nieuw-Guinea.....10

'Opdat men niet vergeet'.....16

Sophiahof – Van Indië tot nu.....17

JES nieuws.....22

Veel PTSS bij Indische Nederlanders.....23

Kinder TV onder censuur in Indonesië.....27

Links4u.....28

Gratis maandelijks e-magazine voor de Indische gemeenschap

jaargang 11, oktober 2019 | oplage: 9800

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Van de redactie

We beginnen deze editie met een artikel over de mogelijke partijdigheid van het grote Indië-onderzoek. Dan een stuk over het geweld tijdens de 'politionele acties', waarvan het gerechtshof heeft uitgesproken dat het niet verjaard is. Dan een pittig wetenschappelijk artikel over wat gevangenschap in Japanse concentratiekamp veroorzaakt heeft in het brein van een jonggeborene. En de Gouden Eeuw is tot ongewenste benaming verklaard door het Amsterdams Museum. Boven-Digoel, een dorp in Nieuw Guinea, dat toch niet zo'n gewoon dorp was. Verder een stuk over de Stichting Kinderen van het 18e Sqn NEI en nog veel meer. Wij wensen u veel leesplezier.

Heeft u zelf een item, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt zijn redactionele inhoud met alle plezier voor u open.
Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid ***NICC Magazine als advertentie medium*** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om ***uw bedrijf of product onder de aandacht*** van nu 9600 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw ***waardering*** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is ***uw betrokkenheid*** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een ***VRIJWILLIGE DONATIE***. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)
NL39 RABO 0129 216 836, t.n.v. ***N.I.C.C.*** Den Haag NL.
Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Het Indië-onderzoek is partijdig

Door: Hans Moll

Het grote onderzoek naar geweld tijdens de dekolonisatie van voormalig Nederlands-Indië (1945-1950) ligt steeds meer onder vuur. Vooral de eenzijdigheid van het onderzoek, dat wordt uitgevoerd door KITLV, NIMH en NIOD, en de antikoloniale sfeer er omheen stuit velen tegen de borst. Frank van Vree, directeur van het NIOD en het onderzoeksprogramma, noemt de kritiek 'voorbarig'. De aanwijzingen dat het onderzoek partijdig is stapelen zich desondanks op.

Nieuw dieptepunt is het recente pleidooi om in Nederland straten en pleinen te vernoemen naar Soekarno. De suggestie komt van Anne-Lot Hoek, een van de 'zelfstandige' historici bij het Indië-onderzoek. Soekarno is niet alleen de man die de Indonesische onafhankelijkheid uitriep, maar tijdens de Tweede Wereldoorlog ook een van de spilfiguren in de collaboratie met Japan. Hoek moet op de hoogte zijn van deze feiten. Toch serveert zij oud-militairen, die de vergelijking maakten met NSB-er Anton Mussert, af als mensen met een door emotie gedreven mening.

Eén van de onderzoekers wil Nederlandse straten en pleinen vernoemen naar Soekarno

De opstelling van Hoek is op z'n zachtst gezegd onhandig, want van iemand die betrokken is bij gevoelige materie als de onderhavige zou een meer diplomatieke opstelling mogen worden verwacht. Hoek is binnen het onderzoek hierin echter allerminst uniek.

Van meet af aan is er kritiek, onder andere omdat de onderzoekers het niet-problematisch ervaren om koffie te drinken met Bersiap-ontkenners.

Dit is overigens niet geheel verwonderlijk, want ondanks de hevige kritiek vanuit diverse hoeken valt over die bloedige periode op de officiële onderzoekswebsite nog steeds te lezen dat dit een periode was waarover 'veel onduidelijkheden en mythes' bestaan. Wat moeten al die hoogbejaarde overlevenden en nabestaanden van Indonesische gruweldaden wel niet denken? Als het aan de onderzoekers ligt waren de militaire operaties gedurende de jaren 1945-1950 vooral een 'poging tot herbezet-



De Indonesische president Soekarno in 1966 (Foto: ANP)

ting'. De officiële opdracht van de Nederlandse militairen om (ook) de orde en vrede te herstellen moet u maar vergeten.

Volgens Hoek is het ontbreken van straten en pleinen die vernoemd zijn naar Soekarno 'symptomatisch voor het pijnlijke onbegrip dat in Nederland nog steeds geldt voor de betekenis in Indonesië van de onafhankelijkheid, die na een langdurige strijd op 17 augustus 1945 door Soekarno en Hatta werd uitgeroepen'.

De onderliggende boodschap is dat overlevenden, nabestaanden en veteranen en ook andere kritische betrokkenen het dus gewoon allemaal nog niet zo goed begrijpen. Het heeft er echter alle schijn van dat juist de onderzoekers maar weinig begrip hebben voor wat zich in de archipel allemaal heeft afgespeeld.

Het pleidooi van Hoek lijkt een product van de, bij het onderzoek inmiddels breed gedeelde, anti-koloniale *Weltanschauung*. Daaruit kan de automatische reflex, om het Indonesische geweld tegen Nederland steevast binnen de strijd om onafhankelijkheid te plaatsen evenals het propageren van exclusief Indonesisch slachtofferschap, worden verklaard. Dat er opportunisten, bandieten, criminelen en gewoon 'slechte volk' tussen de plunderende, verkrachtende, martelende en moordende Indonesiërs zat, is iets wat de onderzoekers zich maar moeilijk lijken te kunnen voorstellen. Noch dat tenminste een deel van de Bersiap- plegers van hogerhand werden aangestuurd.

Een rehabilitatie van Soekarno, door hem te eren met een straatnaam, is dan ook eenzijdig en een provocatie jegens al zijn slachtoffers. De collaborerende rol van Soekarno tijdens de Japanse bezetting is nog lang niet voldoende onderzocht. Ook onder zijn eigen bevolking vielen tienduizenden doden, vooral onder de onder zijn verantwoordelijkheid geronselde dwangarbeiders, Romoesja's, en Indonesische hulpsoldaten, de Heiho's. In Indonesië zijn die allang vergeten, maar moeten wij dat dan ook doen?

Al met al rijst de vraag of iemand die spreekt van 'pijnlijk onbegrip' in Nederland voor de rol van Soekarno bij de Indonesische onafhankelijkheid en tegelijkertijd al de slachtoffers van hem gemakshalve vergeet, wel onpartijdig genoeg is om mee te werken aan een wetenschappelijk onderzoek naar: 'Onafhankelijkheid en dekolonisatie; geweld en oorlog in Indonesië 1945 – 1950'.

BORCADEN
BORCA ONLINE
Weimarstraat 39
2562GP Den Haag
0703642806
(advertentie)

Hof: Geweld militairen in Nederlands-Indië in 1947 niet verjaard

De Nederlandse Staat kan zich niet op verjaring beroepen tegenover de vijf bejaarde mannen en vrouwen die stellen dat hun vaders in 1947 door Nederlandse militairen standrechtelijk werden geëxecuteerd tijdens de zogenoemde zuiveringsacties op Zuid-Sulawesi (destijds Zuid-Celebes). Dit heeft het gerechtshof Den Haag vandaag bepaald. In een andere, ook vandaag uitgesproken zaak, heeft het Haagse gerechtshof bewezen verklaard dat een Indonesische man in 1947 tijdens Nederlandse gevangenschap op Oost-Java is gemarteld. Ook tegenover deze man kan de Staat zich niet op verjaring beroepen.

Tijdens de 2e Wereldoorlog heeft Japan de toenmalige Nederlandse kolonie Nederlands-Indië bezet. Na de capitulatie van Japan hebben de nationalistische leiders Soekarno en Hatta op 17 augustus 1945 de Republiek Indonesië uitgeroepen. Nederland erkende deze republiek toen nog niet. Dat gebeurde pas in 1949. Er ontstond hierdoor eind 1945 een politiek conflict dat uitgroeide tot een gewapende strijd. Van beide kanten vonden gewelddadigheden plaats.

Nederlandse militairen hebben Indonesische mannen zonder enige vorm van proces (standrechtelijk) geëxecuteerd en ook tijdens ondervraging van Indonesische gevangenen is veelvuldig geweld gebruikt. De kinderen van vijf standrechtelijk geëxecuteerde mannen hebben de Nederlandse Staat aangesproken en schadevergoeding geëist.
De Staat heeft zich beroepen op verjaring, omdat het aan hem verweten gedrag te lang geleden heeft plaatsgevonden.



Het gerechtshof heeft dat beroep op verjaring afgewezen. Het gerechtshof is van oordeel dat vooral de buitengewone ernst en de grote mate van verwijtbaarheid van het gebruikte geweld aan het beroep op verjaring in de weg staan. De Staat heeft destijds nagelaten te registreren, wie wanneer werd doodgeschoten of mishandeld en ook niet spoedig daarna alles in het werk gesteld om een en ander zo goed mogelijk te documenteren.

Het gerechtshof acht voldoende aannemelijk dat de eisers gezien hun maatschappelijke positie lange tijd niet in staat waren de Nederlandse Staat aan te spreken. Toen de obstakels daarvoor eenmaal verdwenen waren, hebben zij de Staat wel binnen een redelijke termijn aansprakelijk gesteld, aldus het Haagse gerechtshof.

De zaak gaat eerst nog terug naar de rechtbank, die zal moeten beslissen of de eisers in deze zaak inderdaad een kind zijn van in 1947 geëxecuteerde mannen. Mocht dat het geval zijn, dan kunnen zij aanspraak maken op een vergoeding van kosten van levensonderhoud. Het gerechtshof is het eens met de rechtbank dat naar het destijds geldende recht kinderen van dodelijke slachtoffers daarnaast geen recht hebben op smartengeld. In de andere zaak die vandaag is uitgesproken heeft het gerechtshof bewezen geacht dat een Indonesische man, nadat hij door Nederlandse militairen gevangen was genomen, is gemarteld doordat hij op zijn hoofd is geslagen met een stok en doordat een brandende sigaret op zijn hoofd is uitgedrukt. Ook in dit geval kan de Staat geen beroep op verjaring doen. Het hof kent hem, net als de rechtbank, € 5.000,- aan smartengeld toe.

INDISCH PLATFORM

zoekt donateurs

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering
Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag
Bankrek. nr. NL84 INGB 0088 3644 67 t.n.v. Indisch Platform

Blijvende gevolgen Japanse concentratie-kampen bij jonggeborenen

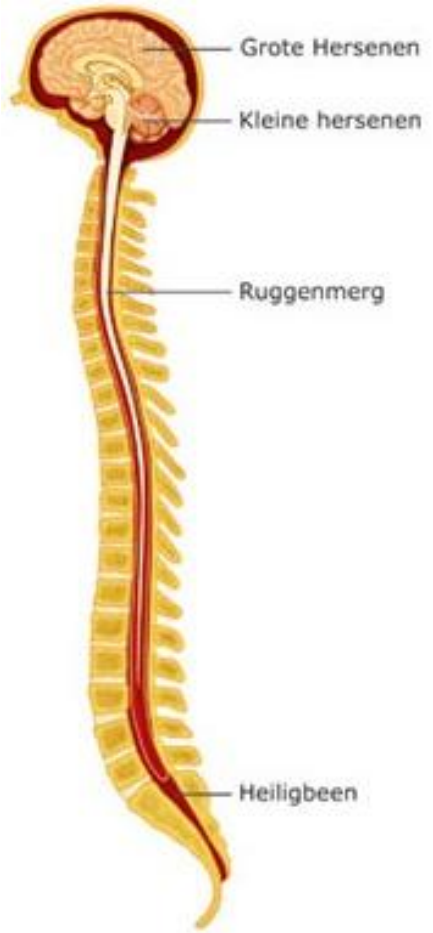
Door: Ralph Ockerse

Een wetenschappelijke verduidelijking van de blijvend nadelige gevolgen van gevangenschap voor jongeborenen in Japanse concentratiekampen tijdens de Tweede Wereldoorlog

Na de Nederlandse oorlogsverklaring aan Japan op 8 december 1941, en landing van de Japanse strijdkrachten op 1 maart 1942 nabij Merak (West Java) en Rembang (Oost Java), had Japan slechts zeven dagen nodig om Bandung te bereiken. Desondanks de slechts vergeefs geboden weerstand, was de KNIL hoofdcommandant der geallieerden, Lt. Generaal Hein ter Poorten, op 8 maart genoodzaakt te capituleren. In tegenwoordigheid van Japan's leger commandant, Lt. Generaal Masao Maruyama, werd op 12 maart 1942 het document van overgave door de geallieerde commandanten in Kalidjati ondertekend.
Deze gevreesde gebeurtenis betekende dat voor bijna elke Nederlander en andere Europeaan in het voormalige Indië het begin van een geforceerd jarenlang leven in concentratiekampen in het vooruitzicht lag. Een leven, zo onbeschrijflijk inhumaan en barbaars dat ook ons wachtte.

Ik ben Ralph Ockerse, 86 jaar oud; woonde voor de overgave met moeder en ons (4 kinderen) in Batavia. Financieel bezien en veiligheidshalve verbleven we van oktober 1942 af 3¼ jaar in concentratiekampen: eerst in Kramat, toen Grogol en ten slotte Tjideng (en voor mij ook kamp 6 Baros, Tjimahi). Ik was 9 jaar oud; mijn zus 8; en 2 broertjes respectievelijk: 2 jaar en 3 maanden.

Mijn vader, volbracht op februari 28 1942 zijn militaire luchtvaart opleiding als reserve luitenant op Andir, Bandung, doch werd reeds 13 dagen later als krijgsgevangene in Tjimahi geïnterneerd. Op 15 januari 1943 vertrok mijn vader met 3.188 krijgsgevangen Nederlanders - "als sardientjes in een blikje gepakt" in het ruim van het Japanse vrachtschip Harugiku Maru gepropt - via Singapore naar Kanchanaburi, Thailand, om aldaar aan Japan's 415 km beruchte "death railway" te moeten werken tot hij op 28 oktober 1943 aan uitputting overleed.

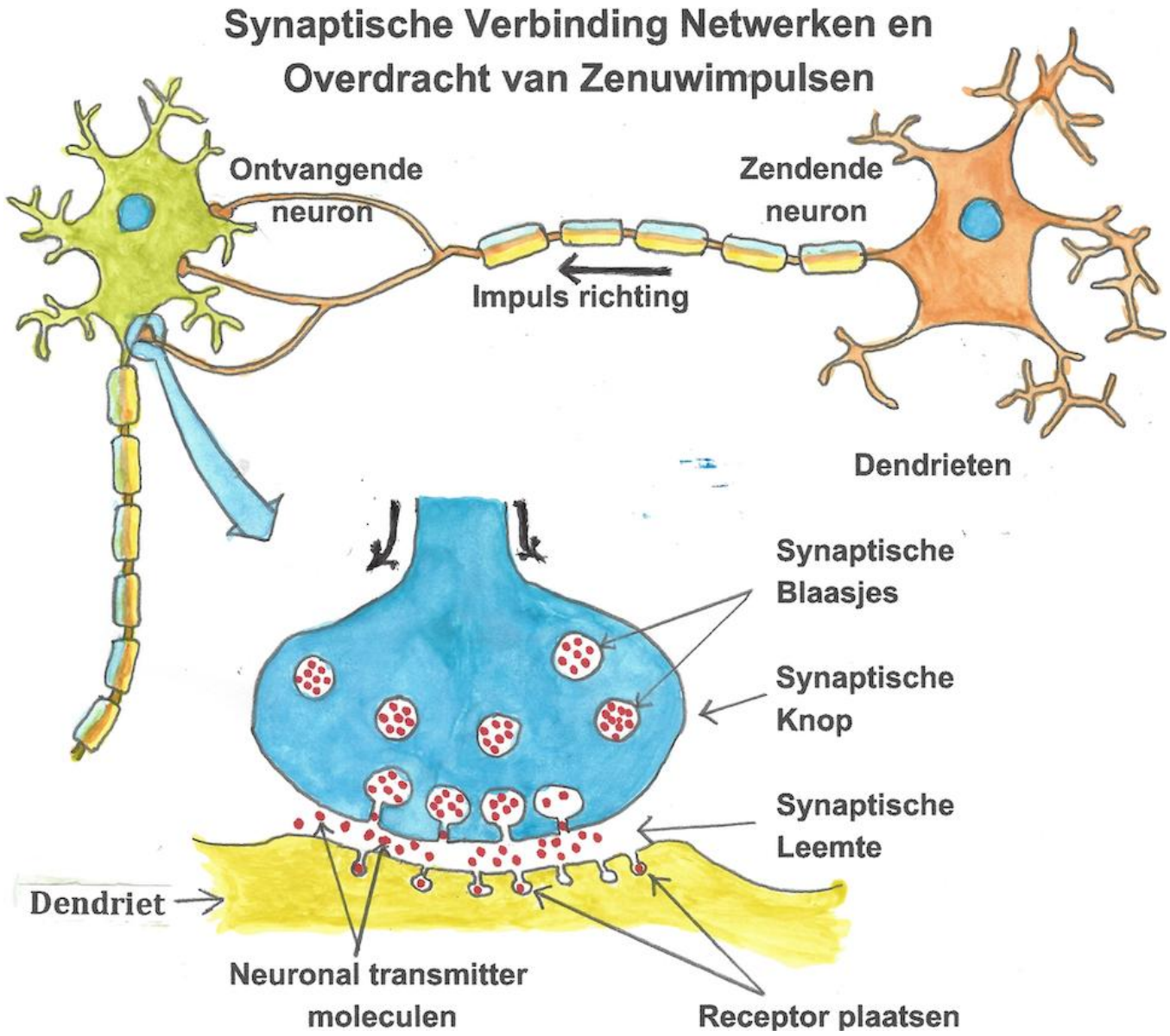


Gedurende mijn lezing op de 10e Tjidengkamp Reünie in Bronbeek, vertelde ik onder andere hoe, algemeen bezien, de kamptijd ook later ons leven beïnvloed had. Zonder nadruk te leggen op mijn jongste broer, ondanks het feit dat de kamptijd voor hem als baby funest is geweest.
Academisch research betreffende het zenuwstelsel, vooral in de afgelopen 10 jaren, hebben overduidelijk mijn overtuiging ondersteund dat de nadelige gevolgen hem overkomen, toe te schrijven zijn aan ons kampverblijf in de eerste 3 jaar na zijn geboorte.

Het doel van mijn artikel is op grond van deze wetenschappelijke resultaten hierop terug te komen, en mijn nu gedocumenteerde overtuiging ten bate van een ieder die gelijkelijk omstreeks dezelfde leeftijd als mijn broertje de kampen ingingen te delen en hen die bekend zijn met iemand die het zo overkwam, en later mogelijk onjuist beoordeelt had. Ter verificatie behaalde ik mijn doctoraat in biologie op Yale University en ben ik biochemie professor emeritus op Indiana University.

Mijn broertje werd 3 maanden na zijn geboorte samen met ons vijven in Kramat geïnterneerd. Tien maanden na zijn geboorte waren maaltijden steeds minder gevarieerd geworden. De daarop volgende 2 jaar in Grogol en Tjideng waren porties zo klein geworden dat de voedingswaarde ver beneden het minimale niveau lag. Het avondmaal bestond uit 80 ml gekookte rijst, soms 1 eetlepel (EL) bruine bonen, 2 EL koeien ingewanden, en soms een EL groente; middagmaal was 1 keihard kadetje, en ontbijt wat zetmeelpap met velletjes gekookte melk (bijgenaamd: "lammetjespap"). Kleine kinderen kregen soms zogenaamde 'melk' dat letterlijk een scheutje melk in een vol glas water voorstelde.

In Grogol, kreeg hij dysenterie. Uiterst verzwakt en via sondevoeding in leven gehouden, kreeg hij toestemming 2 maanden het Carolus ziekenhuis in te gaan. Dit



herhaalde zich later nog 3 maal. (De Nederlandse administratie en geneeskundigen waren reeds door Japanners en Indonesiërs vervangen). Toen ik met moeder in augustus 1945 hem in oktober op kwam halen, zat hij per abuis op de wezen afdeling en mochten hem alleen meenemen als moeder bewijzen kon dat hij haar zoon was! Toen zij wanhopig in tranen hem met zijn duimpje en dekentje in de mond stilletjes in z'n bedje vond, en hij ineens zijn vinger op haar schouder plaatste en tot het jongetje naast hem zei: "Dit is mijn mammie!", werd dit voldoende als bewijs geaccepteerd.

De broze kampjaren hebben hem zijn leven nadien veel moeilijkheden bezorgd. Bijvoorbeeld, leren verging hem helemaal niet makkelijk. Na ook later tweemaal een universitaire opleiding gefaald te hebben, gelukte het hem op een 3e te slagen. Als gevolg leed hij ernstig onder een gevoel van minderwaardigheid wat zijn zelfvertrouwen ondermijnde. Ook heeft hij altijd moeilijkheden gehad met nauwkeurig luisteren; logisch redeneren; en cognitieve problemen met lezen, wat hij gehaast te oppervlakkig doet en aldus de inhoud onvoldoende omvat.
Zijn huwelijksleven verging hem niet makkelijk. Hij was 2 maal getrouwd en gescheiden. Hij is zeer "compassionate" (soms overgevoelig); en genegen tot Rongeduld en onzeker gedrag. Zijn gezondheid en atletisch fysiek zijn opmerkelijk uitstekend. Voordat ik zal illustreren hoe de kamptijd de nadelige gevolgen veroorzaakte, moet ik eerst verduidelijken hoe het zenuwstelsel werkt.

Het **zenuwstelsel** omvat het **centraal** (brein en ruggenmerg), en **perifere** (het lichaam).
Een **zenuwcel** (ook **neuron** genoemd**)**, zoals op bijgaande illustratie afgebeeld, is uniek in gedaante en werking om - bijvoorbeeld het gevoel van pijn in een vinger door een neuron waargenomen, eerst omgezet moet worden in een elektrische prikkel (**impulse**), die dan via talrijk opeenvolgende zenuwcellen aan het brein wordt overgeleverd, waar de impulse dan vermeend wordt als "pijn".

Deze aaneenschakeling van 'in reeksen verbonden' neurons staat bekend als **netwerken**.

De wijze waarop de impulse van één neuron aan een volgende wordt doorgegeven, is op de afbeelding onderaan geïllustreerd. Een *impulse-zendende* neuron heeft aan elk eind uitgebreid vertakte cel verlengingen, genaamd **dendrieten,** die aan het eind een **synaptische knop** bezitten en via de **synaptische leemte** in contact is met *ontvangende zenuwcel*. Dit proces is **synaps** genoemd. De knop huist **synaptische blaasjes** gevuld met een zeer speciale **zenuwcel-transmitter** molecule, die bij aankomst van de impulse in de leemte bevrijd worden, en aldaar op *receptor plaatsen* van ontvangende neurons, de impulse op weg naar het brein voortzetten.

Vrijwel alle neurons in het centraal en perifere zenuwstelsel zijn als *op zichzelf staande cellen* reeds aanwezig voor geboorte. Het brein bijvoorbeeld bezit zo'n 100 biljoen neurons. Omstreeks geboorte, is het brein in grootte iets minder dan 1/4 van dat van een volwassene. Bij 3 jaar oud heeft het snel ontwikkelende brein al 80% van de grootte van een volwassene bereikt. Voorts worden de 'netwerk synaps-verbindingen' tussen zenuwcellen *uitsluitend tijdens de eerste 3 jaar na geboorte* met een snelheid van een miljoen synapsen per seconde gemaakt *veroorzaakt* door een sterke toename in nieuwe ervaringen (visueel, smaak, gehoor, enz). Dus vanaf geboorte tot het 3e jaar, worden ongeveer 1.000 triljoen zenuwcel synaps verbindingen in het brein tot stand.
Dus in de 2 brein **hippocampi** (aansprakelijk in twee-jarigen voor geheugen opname, taalkunde en woordenschatkennis verwerving) valt 't samen met een piek toename in netwerken.

Onlangs verschenen ook resultaten van honderden wetenschappelijke onderzoekingen, die onbetwistbaar bevestigden dat de zogenoemde **spoorelementen**: **Mn** (mangaan); **Zn** (zink); **Fe** (ijzer); **Cu** (koper); en **I** (jodium) voor de mens onmisbaar zijn en een cruciale rol spelen in de ontwikkeling van het brein; zenuwstelsel; zenuwcel netwerksysteem, en overdracht van de zenuwprikkels.


Conceptuele illustratie van enkele neuroncellen

Dus, gebrek aan Fe veroorzaakt tekortkoming in lering, geheugen, en overeenkomstig cognitieve prestaties; Cu gebrek belet synaptische over-dracht; gebrek aan jodium na geboorte tijdens de foetale-tot-eind-3-jaar ontwikkelingsperiode, veroorzaakt vormveranderingen in het brein dat intelligentie aantast en zelfs tot mentale achterstand kan leiden.

Tenslotte voorkomt Zn gedrags-, stress-, en geheugen-problemen, en veroorzaakt Zn gebrek nadelige gevolgen in cognitieve functies, brein ontwikkeling, en synaptische impulsen-overdracht.

Dankzij technisch verreikende doorbraken tijdens het laatste decennium, werd het pas mogelijk, de nauwkeurige geavanceerde wetenschappelijke onderzoekingen betreffende de werking van ons zenuwstelsel, het brein, verstand vermogen, en gelijke, zo alomvattend te ondernemen, hetgeen ons inzicht een schat van gedetailleerde kennis heeft opgeleverd.

Gezien ons 3¼-jaar verblijf in de kampen (van begin oktober 1942 tot eind december 1945) samen liep met mijn broertje's 3½-jarige leeftijd, inclu-sief zijn kritisch "*eerste 3 jaren na geboorte*"-fase: dat wil zeggen, de tijd uitsluitend toegewijd aan het maken van de netwerk synapsverbindingen tussen de zenuwcellen, zodat de talloze neuronale impulsen ultrasnel naar het brein gedirigeerd kunnen worden en het brein in antwoord daarop via zenuwprikkel bericht terug kan sturen.
Dit is een eenmalige tijdgebonden gebeurtenis die niet uitgesteld kan worden. Zonder netwerken is leven onvoorstelbaar.

Voorts zijn het operationele brein en zenuwstelsel onderworpen aan regulering door, o.m. ook 5 zeer minuscuul kleine hoeveelheden van de spoorelementen Zn, I, Mn, Fe, en Cu. Zoals de reeds eerder vermelde voorbeelden zo duidelijk illustreren, d.w.z. hoe een gebrek aan één of meerdere sporenelementen precies de normale ontwikkeling en de werkwijze kunnen verhinderen, zo niet voorkómen. Het feit dat bovendien omstreeks januari 1943 meer dan het leeuwendeel van mijn broer's kritische "*eerste 3 jaren na geboorte*" fase samenviel met de laatste 2 kampjaren van onafgebroken onvoldoende voeding is het duidelijk dat de veroorzaakte schade permanent was.

Tenslotte, wat ook het tekort aan deze spoorelementen veroorzaakte, was het gevolg van de weinig gevarieerde aard van voeding, vooral aangaande de 5 reeds vermelde spoorelementen. Bijvoorbeeld: omdat we nooit zeevis en schaaldieren te eten kregen, had het gebrek aan jodium voor deze groep kinderen duidelijk ernstige gevolgen. Ook dat we nooit vruchten, vlees, kip, zuivelproducten, eieren, volkoren, en groentesoorten te eten kregen

verklaart vooral het ernstig gebrek aan zink en koper.
Het is vanzelfsprekend dat veel kinderen die na ongeveer juni 1941 geboren en bovendien reeds vanaf begin 1943 in het kamp zaten, ook in gevarieerde mate dezelfde nadelige gevolgen hebben ondervonden.
Het is van groot belang te weten dat vooral deze categorieën van vervolgingsslachtoffers in aanmerking komen voor financiële ondersteuning, geleverd door de Wet uitkeringen vervolgingsslachtoffers (WUV) 1940-1945 aan allen die blijvende gezondheidsschade hebben overgehouden door de vervolging, zoals ook mijn broertje de laatste 30 jaren heeft genoten.

Een aanvraag hiervoor kan ingediend worden bij:
De Sociale Verzekeringsbank
Afdeling Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen
Postbus 9575
2300 RB Leiden
Tel. 071 535 65 00
E-mail: <info.wvo@svb.nl>

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?
Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.
Hoe dit kan? Vraagt u vrijblijvend onze advertentieflyer met uitleg en tarieven aan
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Gouden Eeuw tot ongewenste naam verklaard

Het zal evenveel kritiek opleveren als enthousiasme: het besluit van het Amsterdam Museum om de term 'Gouden Eeuw' voortaan niet langer te gebruiken als synoniem voor de 17de eeuw. Het ingeburgerde begrip dekt volgens het museum niet de 'historische werkelijkheid'.

Wat doorgaans geassocieerd is met nationale trots, voorspoed, vrede, weelde en onschuld is, volgens het museum, evenzeer een periode van 'armoede, oorlog, dwangarbeid en mensenhandel'.

In een opiniestuk in de Volkskrant stellen de vier leden van het Amsterdamse museum, onder wie directeur Judikje Kiers en artistiek directeur Margriet Schavemaker, dat de Nederlandse 17de eeuw te lang vanuit het eenzijdige perspectief van de machthebbers is bezien. Hoe kun je, volgens hen, een eeuw 'goud' noemen als velen in die tijd slachtoffer zijn geworden van uitbuiting, moord en slavernij?

De ingrijpende aanpassing past in de brede discussie die in Nederland woedt over het koloniale verleden en de rijkdom die, vaak ten koste van anderen, is verkregen.



De semipermanente tentoonstelling 'Hollanders van de Gouden Eeuw' in de Hermitage in Amsterdam heet voortaan 'Groepsportretten van de 17de eeuw'. (ANP)

Een veranderend gebruik van gevoelige terminologie is daarbij symptomatisch. Zo wordt in Rotterdam gedebatteerd over de wijziging van de naam Witte de With, in het straatbeeld en bij een kunstinstelling, omdat deze verwijst naar de 'foute' zeeheld Witte Cornelisz de With. Het Rijksmuseum schrapte een paar jaar geleden al 'kwetsende etnische aanduidingen' als neger, Hottentot en kaffer uit de titelbordjes van de collectie. Aanleiding was toen volgens Martine Gosselink, hoofd afdeling geschiedenis, een 'groeiend gevoel van ongemak over termen die vaak nog uit de koloniale tijd komen of vanuit een witte achtergrond zijn bedacht'.
Het verwijderen van de term Gouden Eeuw kan mogelijk een soort domino-effect krijgen in de Nederlandse museumwereld, en daarbuiten op felle reacties stuiten.

Voorstanders van de term zullen zich verzetten tegen de beslissing van het Amsterdam Museum, omdat de 17de eeuw synoniem staat voor de grote schilders, grote stadsuitbreidingen en het begin van de Nederlandse identiteit. Tegenstanders zullen blij zijn dat eindelijk erkend wordt dat de 17de-eeuwse culturele en financiële rijkdom over de rug van

anderen is verkregen, met name in de koloniën.
Als een van de eerste wijzigingen in het Amsterdam Museum gaat de semi-permanente tentoonstelling 'Hollanders van de Gouden Eeuw', in zijn dependance in de Hermitage, voortaan 'Groepsportretten van de 17de eeuw' heten. Of daardoor minder buitenlandse toeristen de opstelling zullen gaan bezoeken, zal moeten blijken. Bijna de helft van het aantal bezoekers van het Amsterdam Museum is te danken aan de opstelling in de dependance aan de Amstel.



Het Amsterdam Museum, gelegen in het centrum van de hoofdstad, herbergt een collectie kunst en artefacten, in bezit van Amsterdam, die de stad kenmerkt. De collectie bestaat uit zo'n tachtigduizend objecten, variërend van beelden, penningen, prenten, boeken, meubels, textiel, glas, kunstnijverheid en alledaagse voorwerpen.

In de westerse geschiedschrijving neemt de 'Gouden Eeuw' een belangrijke plek in die sterk gekoppeld is aan nationale trots, maar positieve associaties met de term zoals voorspoed, vrede, weelde en onschuld dekken de lading van de historische werkelijkheid in deze periode niet. Denk aan armoede, oorlog, dwangarbeid en mensenhandel in een context waarin Amsterdam regeerde over verschillende bezette gebieden overzee. Daarnaast draagt de term ertoe bij dat de geschiedenis van de Nederlandse 17de eeuw slechts vanuit het perspectief van de machthebbers wordt bezien.

Immers, wie bepaalt dat je een eeuw 'goud' noemt als vele van onze voorouders niet meedeelden in dat goud en de voorspoed of slachtoffer waren van de honger naar macht en rijkdom, in de vorm van uitbuiting, moord en slavernij? Het Amsterdam Museum wil ruimte bieden aan die verhalen uit de 17de eeuw die nog niet verteld worden en wil daarmee relevant zijn voor meer mensen.

Drie jaar geleden startte het Amsterdam Museum onder leiding van conservator Imara Limon het meerjarig onderzoeksprogramma New Narratives. Samen met mensen in de stad onderzoeken we hoe we het museum meerstemmig en inclusief kunnen maken, en daarmee welkom en relevant voor nog veel meer mensen dan we nu bereiken. Via tentoonstellingen, rondleidingen, expertmeetings, samenwerkingen met creatieve makers en wetenschappelijk onderzoek nemen we onze werkwijze, de collecties, verhalen en presentaties over Amsterdam en Amsterdammers kritisch onder de loep.

We zijn onder meer actief in de stadsdelen Nieuw-West en Zuidoost met participatieprojecten zoals Vrouwen van Nieuw-West en werken nauw samen met de lhbti-communities voor onze maandelijkse Queer History Talks en de jaarlijkse programmering tijdens de Pride.
Het Amsterdam Museum is in beweging om een plek te worden voor dialoog, ontmoeting, openheid en erkenning van de beperktheid van de oude museale opvatting. Inclusief het daaraan gekoppelde taalgebruik. In 2018 verscheen de publicatie '*Words Matter*' (Nationaal Museum van Wereldculturen). Een incomplete lijst met woorden die een alternatief verdienen, zoals het woord slaafgemaakte in plaats van slaaf, waarmee duidelijk wordt dat het een actieve daad was. Wat ons betreft wordt ook de term Gouden Eeuw opgenomen in de lijst.

Alleen door volop ruimte te bieden aan ongemakkelijke gesprekken en stemmen die lang gemarginaliseerd werden, kunnen we doorgroeien naar een open en (zelf)kritisch museum dat (onzichtbare) drempels wegneemt. Zo onderzoeken we wat er nodig is om het Amsterdam Museum een werkelijk inclusieve plek te laten zijn waar iedereen zich eigenaar van kan voelen.



In de *NRC* van 23 augustus laten Melle Daamen en Clayde Menso terecht een stevig geluid horen dat het culturele veld er maar niet in slaagt om werkelijk te veranderen. Die traagheid werd afgelopen week ook weer pijnlijk duidelijk, tijdens een conferentie in Kyoto van de internationale museumvereniging ICOM.

Een stemming over een nieuwe, ambitieuze, op inclusiviteit en actualiteit gerichte definitie van wat een museum is, werd na verhitte discussies uitgesteld, waardoor de conventionele en grotendeels op beheer en behoud gerichte definitie uit 1946 blijft gelden.
Het Amsterdam Museum omarmt de inhoud van de uitgestelde

nieuwe definitie en zet de versnelling in. Het verruilen van 'Gouden Eeuw' voor het meer beschrijvende 17de eeuw, maar zeker ook de fototentoonstelling Hollandse Meesters Her-Zien van Jörgen Tjon A Fong die eind deze maand opent, zijn daar onderdeel van.
Spoedig volgen er nog meer veranderingen zodat we op onze verschillende locaties beter met Amsterdamse bewoners en bezoekers in gesprek kunnen gaan over wie ze zijn, waren en worden in een dynamische en super-diverse stad die voor stevige uit-dagingen staat in dit millennium.

Namens **Amsterdam Museum**,
Judikje Kiers (directeur)
Imara Limon (conservator)
Margriet Schavemaker (artistiek directeur)
Jörgen Tjon A Fong (gastconservator)

Naschrift van de redactie: Je doet geen goed aan de geschiedenis door het veranderen van namen, bijschriften, standbeelden en wat dies meer zij. Je begeeft je op glad ijs, want waar leg je de grens. Moeten we dan de Middel-eeuwen ook gelijk maar uit de geschiedenisboeken schrappen, vanwege de door het Westerse adel en kerkvorsten georgani-seerde en toegeruste Kruistochten ter bevrijding van het Heilige Land en Jeruzalem en tegen de mohammedanen, waarbij enorme verliezen aan beide zijden te betreuren waren.

Om nog maar niet te spreken van de moord op de gebroeders De Witt, waarvoor mede de toen-malige Oranjes verantwoordelijk waren. Het is eenzelfde hetze als die al eerder gesignaleerd is bij standbeelden van historische figuren in ons land.

Ongenuanceerd en 'rücksichtslos' Je verandert namelijk niets aan de feiten. En laten we niet vergeten: De geschiedenis moet je niet aanpassen of veranderen omdat de inzichten veranderd zijn, Je kunt wel daarbij kanttekeningen maken en verwijzingen. Als het aan de voorstanders van het 'omkatten' van het verleden ligt, moeten we ons in Nederland in een soort collectieve schaamte hullen, omdat wij toch zo heel erg fout zijn geweest. Nou ja, WIJ niet, maar vele generaties voor ons. Hierover kent de Nederlandse taal zelfs een gezegde: "Reken de zoon de zonden des vaders niet aan". De gebeurtenissen zijn nu eenmaal onveranderlijk. En daar zullen we mee moeten leven, want wie niet in het reine komt met het verleden, zal de toekomst niet beërven.

Boven-Digoel: een 'gewoon' dorp in Nieuw-Guinea

Door: Karin Amatmoekrim

Een concentratiekamp met trekjes van het huidige Guantánamo: dat was Boven-Digoel in Nieuw-Guinea, waar Nederland tussen 1926 en 1942 vele honderden veronderstelde communisten en nationalisten gevangen hield. Maar Den Haag deed net of het een 'normaal' dorp was.

Zo'n imposante aanblik kende ik zelfs van Sumatra niet. Sumatra, dat bij Java vergeleken nóg meer aan ongerepte en grootse natuur biedt. Wij werden er stil van en voelden ons te midden van dat oerwoud nietig en hulpeloos.'
Zo omschrijft Abdul Chalid Salim zijn aankomst per schip in 1928 in het onherbergzame Nieuw-Guinea, een afgelegen uithoek van Nederlands-Indië. Daar lag het gevangenenkamp Boven-Digoel, waar hij vijftien jaar zou ver-blijven, geïsoleerd van de buiten-wereld.



De locatie van Boven-Digoel

Salim, de jongere broer van de geleerde en nationalistische politicus Hadji Agoes Salim, was een ambitieuze student die in 1927 op Java was gearresteerd wegens zijn 'communistische sympathieën.' Een informant van het koloniale gezag – een 'agent-provocateur,' zoals Salim hem noemt – had hem uitgehoord over zijn nationalistische ideeën, en die doorgebriefd aan de geheime dienst. Eerst zat Salim tien maanden gevangen in Medan, Sumatra, daarna kreeg hij te horen dat hij naar Boven-Digoel zou worden overgebracht. Vlak ervoor mocht hij afscheid nemen van zijn ouders.

Het viel de jongen zwaar, maar zijn vader bleef optimistisch en 'vol vertrouwen in de rechtvaar-digheid van God en de feilloos-heid van het Nederlands-Indische Strafrecht.' Salim, toen slechts 26 jaar oud, zou zijn ouders niet meer terugzien.

Boven-Digoel lijkt te zijn ver-dwenen uit ons nationale geheugen. Vandaar dat een aantal lezers het kamp noemde na onze

oproep om onderwerpen te suggereren voor de serie *Verzwegen geschiedenis*.
Ook ik kende het kamp niet. Maar toen ik me erin verdiepte, bleek dat er veel over was geschreven, ook toen het kamp nog functioneerde. Juist omdat het kamp zo'n pervers karakter had. Waar van rechtvaardigheid geen

sprake was, laat staan van de 'feilloosheid' van het strafrecht.
Salim is misschien de voornaamste bron van die kennis. In 1973 publiceerde hij het vuistdikke *Vijftien jaar Boven-Digoel*, *concentratiekamp in Nieuw-Guinea. Bakermat van de Indonesische onafhankelijkheid* (Contact, Amsterdam). De titel geeft aan waar Salims hart lag: bij de Indonesiërs die streefden naar onafhankelijkheid.

Wat was de aanleiding?

Hoe sterk de behoefte aan autonomie destijds was, bleek in 1926 en 1927 toen in Java en later West-Sumatra nationalisten en communisten in opstand kwamen tegen het koloniale bewind.
Van een goed georganiseerd verzet was geen sprake; de opstand beperkte zich tot fragmentarische rietbranden en wat sabotages.
Maar de onrust maakte het koloniale gezag pijnlijk duidelijk dat het met 200.000 Nederlanders tegenover 60 miljoen Indonesiërs sterk in de minderheid was.

De paniek bij het gezag was zo groot, dat het in die jaren 13.000 mensen liet arresteren. Vaak was onduidelijk of zij überhaupt iets met het verzet te maken hadden gehad. Vier mensen werden ter dood veroordeeld en opgehangen.
Een deel, ca. 4.500 mensen, werd schuldig bevonden aan samenzwering tegen de Nederlandse overheid, en veroordeeld tot een gevangenisstraf. Het grootste deel kwam na een paar maanden alsnog vrij. Met de rest – zo'n 800 mannen en vrouwen, wat door latere arrestaties aangroeide tot 1.300 – wist het koloniale gezag zich geen raad.
Bij deze mensen was er geen juridisch overtuigend bewijs dat ze iets strafbaars hadden gedaan, terwijl de autoriteiten er wel van overtuigd waren dat ze communistische of nationalistische sympathieën hadden.



Chalid Salim, die later zou worden geïnterneerd in Boven-Digoel, en zijn twee zusjes

Extreem afgelegen en geïsoleerd

Vandaar dat het besluit viel een kamp te bouwen, en hen daarin op te sluiten. Een strafkamp mocht het niet genoemd worden, want die waren bedoeld voor veroordeelde gevangenen. Wat het wel was, werd bewust onduidelijk gehouden. Belangrijk was dat het zo gewoon mogelijk moest lijken. De plek, Boven-Digoel, was een concentratiekamp, vermomd als een 'normaal' Indonesisch dorp.

De locatie: het Nederlandse deel van Nieuw-Guinea, een reusachtig eiland, bedekt met uitgestrekt regenwoud en aan de noordzijde begrensd door een bergketen met scherpe toppen tot 5.000 meter. De bewoners waren Papoea's: een volk waarvan weinig bekend was, maar dat zou bestaan uit gevaarlijke koppensnellers.
Aan de zuidkust, op de Nederlandse helft van het eiland, lag de monding van de rivier Digoel. Vijfhonderd kilometer stroomopwaarts, in het hart van het onverbiddelijke oerwoud, moest het kamp komen, zo was besloten, vanwege de vele voordelen.

Uit wanhoop overboord gesprongen

De reis naar het afgelegen Boven-Digoel duurde lang – vanwege de slechte verbindingen zelfs langer dan die naar Nederland. Van Batavia, het huidige Jakarta, ging het naar Soerabaja, dan naar Makassar (Celebes), dan per pakketboot naar Ambon.
Daar moest weer worden overgestapt op een boot die talloze buitenposten van de Molukken aandeed, voordat hij op Nieuw-Guinea aankwam.

Kamparts Louis Schoonheyt beschreef de aankomst zo, in zijn in 1936 verschenen memoires: 'Er viel gestadig een motregentje en het geheel maakte een grootse, maar zeer mistroostige indruk op ons, nieuwelingen in deze jungle. (…) Ik begreep bij die gelegenheid voor het eerst hoe – enige jaren tevoren – de wellicht voor hun hele leven verbannen geïnterneerden zich moesten hebben gevoeld, toen zij onder gewapend geleide deze groene hel binnenvoeren.'

'De Hollandse kapitein wees de modderige kust aan, en de modderbanken die het bevaren van de rivier bemoeilijkten. Gnuivend om het lot van zijn passagiers om verbannen te zijn naar deze woeste uithoek van de wereld, zei hij; 'Een fijn modderlandje waar jullie heen

reizen, geef mij Mokum maar!' Abdul Chalid Salim kwam er in 1927 aan. Bij het opvaren van de rivier beseften hij en de andere gevangenen goed wat hun ballingschap inhield, wat sommigen tot wanhoop dreef. Salim beschrijft hoe ternauwernood kon worden voorkomen dat een van zijn medegevangenen overboord sprong om zich te verdrinken.

De perfecte gevangenis

Later beschrijft hij, soms in gruwelijke details, hoe een krokodil af en toe een bewoner greep en met het slachtoffer spartelend tussen zijn kaken de rivier overzwom, om aan de overkant van de rivier onder water te verdwijnen. Hun lichamen werden nooit gevonden, want 'meestal laten de krokodillen hun prooi eerst in holen of onder zware houtmassa's onder water ontbinden alvorens die te verslinden.'

Boven-Digoel was in alle opzichten de perfecte gevangenis. Alleen, het was geen gevangenis. De juridische definitie daarvan is: een plek waar veroordeelde misdadigers hun straf uitzitten. Maar de geïnterneerden van Boven-Digoel hadden geen enkele wet overtreden.
Daardoor is Boven-Digoel vergelijkbaar met een concentratiekamp, zoals de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog inrichtten in Amersfoort en Vught, ofwel, zoals Van Dale het woord beschrijft, een 'afgesloten kamp waar aan het gezag onwelgevallige of gestrafte personen in barakken gevangen gehouden worden.'

Onvoldoende bewijzen

Maar ook met de laatste gevangenen die in Guantánamo Bay verblijven: ze zitten vast vanwege hun veronderstelde sympathie of betrokkenheid bij radicaal-islamitische terreur, hoewel er onvoldoende bewijzen zijn om hen te veroordelen.

Volgens Klaas Stutje, werkzaam bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, past het kamp in het straf- en het penitentiaire systeem van die tijd, en valt het tegelijkertijd erbuiten.
Stutje, die onderzoek doet naar dwangarbeid en gevangenissen in Nederlands-Indië, wijst erop dat de term concentratiekamp in de jaren twintig, vroege jaren dertig, vooral geassocieerd werd met kampen die de Britten erop na hielden tijdens de Boerenoorlogen in het Zuid-Afrika van vlak voor de eeuwwisseling.



Louis Johan Alexander Schoonheyt (de middelste man) tussen personeel van de malariabestrijdingsdienst en het ziekenhuis in Boven-Digoel

Boven-Digoel was in elk geval geen vernietigingskamp, zoals Auschwitz in Polen, wat tegenwoordig vaak foutief als synoniem van concentratiekamp wordt gebruikt. Het doel was vooral isoleren en psychisch breken, aldus Stutje.
Verbanning was bovendien niet ongebruikelijk in het Nederlandse juridische systeem.

Al sinds de negentiende eeuw werden politieke gevangenen zonder proces verbannen naar een plek ver weg in de archipel. Stutje: 'Het was een manier om eenvoudig af te komen van plaatselijke vorsten die niet wilden meewerken met het koloniale bewind. Zij werden opgepakt en ergens neergezet waar ze geen invloed meer konden uitoefenen op hun omgeving.'

Het gezag had 'exorbitante rechten'

Dit was mogelijk door het bestaan van de 'exorbitante rechten.'
Verbanning was dus niet uitzonderlijk in die tijd, echter waar doorgaans slechts een enkele lastige volksleider werd verbannen, waren nu 1.300 mensen naar een andere plek gebracht.
Het was de koloniale overheid er dan ook alles aan gelegen te doen alsof de actie volkomen normaal was. Terwijl critici, vooral in de linkse pers, schreven over het concentratiekamp dat Nederland had opgericht in Nieuw-Guinea, sprak Batavia van het 'administratief verplaatsen' van een aantal individuen.

De lukrake aanhoudingen van honderden mensen zetten veel kwaad bloed bij de bevolking van Nederlands-Indië. De oprichting van het concentratiekamp leidde tot kritiek, ook in de Volksraad. In 1930 werd besloten een lid van de Raad van Indië, W.P. Hillen, naar Boven-Digoel te sturen met als opdracht in kaart te brengen welke mensen daar (inmiddels vaak al drie jaar) gevangen zaten.
Ook Salim sprak met Hillen. Op de vraag wat hij van de politieke situatie in Indië dacht, antwoordde Salim dat hij 'het met deze sociale toestanden niet eens kon zijn en steeds voor verbetering ervan zou blijven strijden.'

Hillen keerde terug naar de bewoonde wereld en publiceerde in hetzelfde jaar zijn rapport. Hij concludeerde dat de massale arrestaties onterecht waren. De omstandigheden in het kamp waren weliswaar redelijk gunstig, maar de toekomst van de geïnterneerden zag hij somber

in, door heersende ziekten als malaria en zwartwaterkoorts.

Rapport-Hillen 'te soft'

De Nederlandse media veroordeelden het rapport-Hillen als te soft: de inspecteur zou zich om de tuin hebben laten leiden door de geïnterneerden. De Sociaal-Democratische Arbeiders Partij (voorloper van de huidige PvdA) diende weliswaar een motie in waarin de Nederlandse regering verantwoordelijk werd gehouden voor het leed van onschuldige gevangenen in Boven-Digoel, maar alle andere Tweede Kamerfracties stemden daartegen en Boven-Digoel bleef in stand.

Als gevolg van het rapport-Hillen kwam wel een aanzienlijk deel van de gevangenen vrij. Het waren mensen die niet alleen aantoonbaar onschuldig waren, maar ook 'wier mentaliteit thans zozeer ten goede is veranderd, dat voor hen de internering kan worden opgeheven.'

Op onregelmatige tijden werd een lijst met namen in het kamp opgehangen. Wie zijn naam daar zag staan, wist dat hij snel mocht vertrekken. Het was een pijnlijke periode voor geïnterneerden zoals Salim, die door hun openhartigheid en onwil om naar de mond van de bezetter te praten te gevaarlijk werden geacht om in de samenleving terug te keren. Zij zagen hun vrienden vertrekken, maar bleven zelf achter.

Bezoek van de pers was aan grote restricties verbonden en contact met de bewoners was niet toegestaan. Journalisten lieten zich doorgaans gemakkelijk een rad voor ogen draaien. Kritische, vaak linkse, verslaggevers lukte het soms toch om rechtstreeks met de geïnterneerden te praten, bijvoorbeeld door patiënten van de kamparts te bezoeken.

Salim en zijn medegevangenen hoopten dat de verslagen in Nederland tot protest zouden leiden. Maar de paar waarheidsgetrouwe verslagen die de kranten wél haalden, werden niet zelden 'communistisch besmet' genoemd, waarbij de journalist gold als 'sympathisant.'
De berichten hadden daardoor alleen effect bij linkse intellectuelen en communisten, zoals de dichter Jef Last die onder meer *Het Digoel Wilhelmus* schreef, vrij naar Marnix van St. Aldegonde:

Het Digoel Wilhelmus

Wilhelmus van Nassauwe,
zing ik omdat het moet,
den vaderland getrouwe
dat dronk mijn broeders bloed.
De knechten van Oranje
lieten mij ongedeerd,
de rechter zei, 'k verban je
opdat je ginds krepeert.

In Blanda's vrees te leven
heb 'k niet genoeg betracht,
daarom ben ik verdreven
en werd ik hier gebracht.
De knechten van Oranje
lieten mij ongedeerd,
de rechter zei, 'k verban je
opdat je ginds krepeert.



Kamparts Louis Johan Alexander Schoonheyt in het voetbalteam van Boven-Digoel, bestaande uit geïnterneerden en leden van het Binnenlands Bestuur

Het grote publiek bleef echter doof voor geluiden als die van Last. Liever lazen zij het populaire verslag van kamparts Schoonheyt, die twee jaar in het kamp werkte. In zijn boek toonde Schoonheyt zich vooral een kind van zijn tijd.

Zo beschreef hij hoe onsympathiek de 'onverzoenlijken' waren, zonder te beseffen hoe onrechtvaardig ze werden behandeld. In een lezing beschreef de arts 'op een vlotte, aangename en vaak humoristische wijze Boven-Digoel, het leven aldaar, de geïnterneerden, de bevolking en vegetatie,' aldus een bespreking van diens 'optreden'.

De bekende dichter en schrijver Edgar du Perron zag het anders. In zijn bespreking van de memoires van Schoonheyt schreef hij dat de arts 'vindt dat wij Hollanders – voor een strafkolonie dan – het daar heel aardig hebben ingericht' en dat de 'Indische burgerij' met 'veel instemming' kennisnam van zijn inzichten.
'Jef Last's Liedjes op de maat van de rottan leest deze burgerij niet,' verwijst Du Perron naar de componist van *Het Digoel Wilhelmus*.

In de publieke opinie bleef Boven-Digoel daarom een 'isolatiekamp' voor oproerkraaiers, die 'administratief verwijderd' waren om de rust in de samenleving te bewaren.
Een plek voor heropvoeding van te mondige Indonesiërs die van het juiste – lees: koloniale – pad dreigden te raken.

Toneelstuk onder dwang

Een doel van Boven-Digoel was om de gevangenen eraan te herinneren welke politieke ideeën geaccepteerd werden en welke manier van leven gold als 'normaal.' Daartoe werd er een vreemd toneelstukje opgevoerd. Geïnterneerden mochten kiezen welk beroep ze wilden uitoefenen. Ze konden boer worden, een beetje vissen, een winkeltje openen, een klein restaurantje beginnen, of werken voor een van de uitspanningen die de Nederlanders er hadden opgericht. Ze werden er, kortom, herinnerd

aan wat hun juiste plek in de maatschappij was.

Boven-Digoel mocht namelijk niet overkomen als een concentratiekamp. Het moest normaliteit uitstralen waarin iedereen, zelfs de geïnterneerden, moesten het geloven. En zij die de regels naleefden, werden 'werkwilligen' genoemd.
Het was een publiek geheim dat hoe beter een gevangene deed alsof hij geloofde in de wereld die de kampleiders uitbeeldden, hoe groter de kans was dat hij werd vrijgelaten. Een wreed en effectief spel, dat door iedereen moest worden meegespeeld. Want voor wie niet meewerkte, was er een andere plek bedacht.

Het kamp der onverzoenlijken

Boven-Digoel bestond feitelijk uit twee kampen: het 'gewone' kamp Tanah Merah (Rode Aarde) waar mensen verbleven die het spelletje 'normaal doen' wilden meespelen. En, zo'n dertig kilometer verder omhoog, nog dieper de jungle in, Tanah Tinggi (Hoge Aarde), een kamp met nog minder voorzieningen. Hierin kwamen 'de onverzoenlijken' terecht, die niet volgens de regels van Tanah Merah wilden leven. Slechts een keer per maand kwam hier een boot met goederen en post aan.

Salim kwam hier 'per ongeluk' terecht in de eerste maanden van zijn internering. Bijna had hij het verblijf daar niet overleefd: hij werd ernstig ziek vlak voor de boot aankwam. Daardoor kon hij net op tijd worden meegenomen naar het 'rode' kamp, waar een kliniek was.
De volgende vijftien jaar zou hij alles eraan doen om niet teruggestuurd te worden. Hij zou, kortom, het spel van de Nederlanders meespelen en doen alsof Boven-Digoel een gewone plek was, voor gewone mensen.

De Tsjechisch-Amerikaanse historicus Rudolf Mrázek spreekt van 'perverted normalcy' als hij het leven in Boven-Digoel beschrijft. In zijn biografie over Soetan Sjahrir, de eerste premier van het onafhankelijke Indonesië die ook gevangenzat in Boven-Digoel, schrijft Mrázek dat het kamp 'voor altijd berucht zou blijven in Indonesië als een van de ergste plekken van verbanning.'
Een afschuwelijk kamp dat werd ingericht als een kunstmatig dorp, met winkeltjes, scholen, een voetbalclub, zelfs met een tennisbaan. Een 'normale' omgeving waarin de heropvoeding van mensen met tegendraadse ideeën centraal stond.



Tanah Tinggi, het kamp der onverzoenlijken [KITLV 141360]

Normaal dorpje-spelen

Mrázek: '"Normaal dorpje-spelen" was het idee, een wreed spel. Het was een publiek geheim dat werkwilligen die ermee instemden te doen alsof ze normale dorpelingen waren, door de autoriteiten welwillender werden behandeld, vooral wanneer er moest worden besloten of een banneling geschikt was om terug naar huis te keren. Wat kon er perverser zijn in de kolonie! Het kamp 'maakte' boeren en leerde ze om de grond te bewerken – opdat ze eraan konden ontsnappen.'

Klaas Stutje ziet overeenkomsten met het Duitse 'modelkamp' Theresienstadt. 'In Theresienstadt moest het Rode Kruis op bezoek kunnen komen en daarom waren er voetbalteams van Joodse gevangenen die tegen elkaar speelden. Er was een orkestje,' zegt hij. 'De indruk werd gewekt dat het belangrijk was dat de Joden uit de samenleving geïsoleerd werden, maar dat ze in die kampen de gelegenheid kregen zichzelf te zijn en een eigen leven op te bouwen. Wat natuurlijk een perverse redenering was. Op theoretisch niveau kun je stellen dat er met Boven-Digoel hetzelfde gebeurde.'

In Boven-Digoel werd ook de schijn opgehouden dat het een normaal dorp was, geboren uit de noodzaak om mensen opnieuw op te voeden. Het moest een modeldorp lijken, voor de inspecteurs die rapporteerden aan de Raad en de Nederlandse overheid maar ook voor de pers. Zo moest duidelijk worden dat er hier géén straffen werden uitgedeeld, maar dat er lastige elementen uit de samenleving op een 'natuurlijke' manier werden heropgevoed.
Verzwegen werd dat in Boven-Digoel veel geïnterneerden, voorheen intelligente, ambitieuze en geëngageerde Indonesiërs, na vele jaren gevangenschap hun verstand verloren.

Salim was er getuige van: 'Ten slotte zaten de patiënten maar doelloos voor zich uit te staren en begonnen ze in zichzelf te praten. Het was vaak tragisch om aan te zien, hoe voorheen lichamelijk en geestelijk actieve en evenwichtige persoonlijkheden langzaam maar zeker aftakelden.'

Het einde van Boven-Digoel

De Japanse bezetting van Nederlands-Indië luidde het einde van het kamp in. Salim en de andere gevangenen werden in 1943 met een vliegtuig overgebracht naar Australië. Omdat ze de status van geïnterneerden hadden, werden ze daar ondergebracht in een

krijgsgevangenenkamp, omgeven door prikkeldraad en mitrailleurs.
De Nederlandse luitenant-gouverneur-generaal H.J. van Mook, die er op bezoek kwam, zou in 1949 over de oud-Digoelgangers schrijven dat een 'principiële fout' is gemaakt doordat de interneringsmaatregel 'géén tijdelijk karakter' had. 'Die fout wordt nóg groter, indien de internering geschiedt in een afgelegen oord.'

'Er waren onder de ruim duizend mensen talrijken van wie men zich afvroeg, met welk doel ze eigenlijk nog afgezonderd werden gehouden,' vervolgde hij. 'Een aantal hunner was apathisch geworden; weer anderen gingen gewoon aan de arbeid. Er bleef natuurlijk een verbitterde en ontwortelde kern over, die – sterk communistisch gekleurd – veel heeft bijgedragen tot de verslechtering van onze naam en positie in Australië.'

Opnieuw vergeten in een ander kamp

Het was ernstige kritiek op de voorgangers van de gouverneur-generaal, die de geïnterneerden al die jaren hadden laten wegkwijnen. Maar op het moment dat het boek van Van Mook verscheen had de Nederlandse overheid het te druk met de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog om zich het lot van de geïnterneerden aan te trekken. Het leek erop dat Salim en de andere gevangenen opnieuw vergeten zouden worden, dit keer in een ander strafkamp.

Salim besefte dat hij grotere kans had als hij de Nederlanders passeerde en zich direct tot de Australische overheid zou richten. Hij trad naar voren als woordvoerder van de gevangenen en legde hun situatie uit aan een Australische vertegenwoordiger van de regering. Er volgde onmiddellijk reactie, hoewel deze hen voor een vreemde keuze stelde: de regering wilde hen weliswaar vrijlaten, maar alleen op voorwaarde dat zij zich zouden aansluiten bij de Australische reservisten. Salim zag geen andere uitweg en ging akkoord.
Hij verhuisde van het krijgsgevangenenkamp naar een legerbasis in het dorp Toowoomba, vlakbij Brisbane.

'Een wat eenzijdige blik'

Toen '*Vijftien jaar Boven-Digoel*' verscheen, reikte Salim het eerste exemplaar ervan uit aan Wim Schermerhorn, oud-verzetsman en de eerste premier na de oorlog (in 1945-1946).

Schermerhorn vond het een 'welkome aanvulling van onze beperkte en wat eenzijdige kijk' op de geschiedenis van Indonesië tussen de twee wereldoorlogen, schrijft hij in het voorwoord. Maar, hoewel hij de publicatie van het boek ondersteunde, deed Schermerhorn dit 'zeker niet' ter bevrediging van een gevoel 'van nationale zelfbeschuldiging, waaraan ik niet lijd.' Om daarna opgelucht te schrijven: 'Trouwens, slechts een enkele maal is er sprake van een harde aanklacht tegen het systeem en zeer zelden jegens mensen.'

Zijn woorden weerspiegelen de tijdgeest: Nederland was begin jaren zeventig niet toe aan kritische beschouwing van de koloniale periode.
Zo sprak dagblad Trouw in een recensie van een 'belangrijk boek' maar betitelde het kamp zelf slechts als een 'wonderlijke samenleving.' Van enig debat of Nederland wellicht excuses moest aanbieden aan overlevenden als Salim, was destijds geen sprake.
Toch was Salim niet zo 'mild' als Schermerhorn beschreef, getuige de cynische wijze waarop hij de effectieve methodes van de voormalig kolonisator prees.

Het was Nederland gelukt een deel van de Indonesische politieke avant-garde monddood te maken, schreef hij bitter: 'Als ik aan het einde van mijn geïnterneerdenbestaan te Digoel om mij heen zag hoe doeltreffend deze 'bondgenoten op de lange duur' gefunctioneerd hadden en hoe men een groot deel van onze strijdbare figuren klein had gekregen, voelde ik 'respect' voor die Nederlanders die dit geniale en geraffineerde spel met mensenlevens op lange termijn hadden uitgedacht!'

Uitstalkast van het kolonialisme

De succesvolle poging om het kamp voor de buitenwacht af te schilderen als een 'ethisch' verantwoord oord voor heropvoeding, om op die manier maatschappelijke onrust te dempen, maakt van Boven-Digoel een bizarre plek. Een plek die, in de woorden van Mrázek, de moeite waard is om te herinneren als 'een perversie, en een uitstalkast van waartoe kolonia-lisme in staat is.' *Java Post.*

Met dank aan Klaas Stutje, Nancy Jouwe en Wim Manuhutu.
Dit artikel verscheen eerder in De Correspondent

NICC Magazine
Maandelijks GRATIS aan bijna 10.000 abonnees
Waardeert u ons werk?
Maakt u ons dan blij met een
donatie
IBAN: **NL39 RABO 0129 2168 36**
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

‘Opdat men niet vergeet’

Door: Pieter Ward

‘Opdat men niet vergeet’. Deze woorden, ooit uitgesproken door veteranen van het 18e Sqn NEI zijn de basis geweest van het initiatief voor de opzet van de Stichting Kinderen van het 18e Sqn NEI, nu ruim twee jaar geleden. De Stichting Kinderen van het 18e Sqn NEI, heeft voornamelijk tot doel kinderen, families en betrokkenen van de veteranen van het Nederlandse 18e Sqn NEI terug te vinden en bij elkaar te brengen evenals het organiseren van reünies, bijeenkomsten en lezingen. Daarnaast wil de stichting het verhaal rondom dit squadron en de geschiedenis van de eenheid tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Pacific onder de aandacht brengen en houden. De Stichting is tevens een vraagbaak voor een ieder die op zoek is naar informatie over dit squadron en over degenen die daar tijdens de Tweede Wereldoorlog deel van uitmaakten.

Het 18e squadron werd opgericht in 1942 te Australië en werd op 26 juli 1950 opgeheven, Het was een Nederlands squadron dat actief was vanuit Australië ten tijde van de Tweede Wereldoorlog in de Pacific. Het Squadron had de beschikking over de Mitchell B-25 bommenwerper.

Het squadron had een moeilijke start in de jaren 1941-1942, maar uiteindelijk werd het squadron gestationeerd in het hoge noorden van Australië, niet ver van Darwin. Samen met Amerikaanse en Australische squadrons werd het gevecht aangegaan tegen de Japanse overheersers, wat uiteindelijk resulteerde in de Japanse capitulatie op 15 augustus 1945. Het 18e Sqn NEI had zijn steentje, zeg maar steen, bijgedragen door de Japanners met de (on) regelmatige regelmaat van de klok te bestoken om hen het leven heel erg zuur te maken en de opmars te stuiten. Vele jonge mannen betaalden daarvoor de hoogste prijs en gaven hun leven voor onze vrijheid. Gelukkig, vele mannen hebben het overleefd en hebben zich na de oorlog altijd ingezet voor de continuïteit van de verkregen vrijheid, totdat ook hun tijd was gekomen.



Het is een vergeten geschiedenis, waarbij vele van onze mannen, Nederlandse jongens, Nederlands-Indische jongens en niet te vergeten de vele Australische manschappen hebben bijgedragen aan onze vrijheid die wij nu, na bijna 75 jaar nog steeds mogen vieren. Een zwaarbevochten vrijheid daar in het verre Oosten, strijd tegen de toenmalige vijand en bezetter van ‘ons’ Nederlands-Indië: Japan. De strijd voor de vrijheid van Nederlands-Indië. Een vrijheid voor ons allen.

Deze veteranen zijn er niet meer, maar wel hun kinderen, kleinkinderen, familie en nabestaanden en andere betrokkenen. Maar vooral bestaan er nog de verhalen, de herinneringen aan deze veteranen, de logboeken en de foto’s! Dit was dan ook de reden om deze geschiedenis in de boeken te krijgen, het onder de aandacht te brengen, het verhaal te vertellen aan de jongste generaties en vooral ook te vertellen dat de Tweede Wereldoorlog voor Nederland zich niet alleen in Europa afspeelde, maar ook in het verre Oosten, in onze eigen toenmalige archipel Nederlands-Indië.

Als Stichting Kinderen van het 18e Sqn NEI willen wij dan ook – binnen de mogelijkheden die we hebben – alles in het werk stellen om een zo breed mogelijk platform te creëren om deze geschiedenis onder de aandacht te brengen. Eén van de initiatieven is het produceren van een bijzondere documentaire over deze vergeten geschiedenis. Dit doen we in samenwerking met Amsterdam Studio’s en Orpheus Media, twee instanties die dezelfde bezieling hebben om dit verhaal, deze geschiedenis onder de aandacht te brengen en te houden. Ons doel is dan ook: Het in herinnering houden van de vele vaders die tijdens WW II en kort daarna vochten in het 18e Squadron NEI voor onze vrijheid, Koningin en Vaderland.



De Stichting, waarvan het bestuur bestaat uit enthousiaste vrijwilligers die gemeen hebben dat zij kinderen of kleinkinderen zijn van de veteranen van het 18e Sqn NEI. Wij hebben ook uw steun nodig. Indien u meer informatie wilt hebben of ons wilt steunen, kunt u ons benaderen via onze site of email. ‘Opdat men niet vergeet’.
www.kinderenvan 18sqn.com
18sqnei@gmail.com

Pieter Ward
Voorzitter Stichting Kinderen van het 18e Sqn NEI.

MUSEUM SOPHIAHOF van Indië tot nu

SOPHIAHOF

In deze rubriek blijft u op de hoogte van nieuws en activiteiten van de Indische Ontmoetingsplek: Museum Sophiahof

Mijn familie in tijden van oorlog

Documentaire Pelita Na-oorlogse Generaties op 2 november 2019
De documentaire 'Mijn familie in tijden van oorlog' is een verhaal over liefde, scheiding, pijn en verdriet. De familieleden van de filmmaker Chris de Ceuninck van Capelle ondervonden de gevolgen van de Japanse bezetting en de Bersiap aan den lijve, tot en met de gedwongen repatriëring (met 330.000 lotgenoten) naar Nederland. Deze bewogen geschiedenis komt tot leven in de documentaire, ook en juist voor de nieuwe generaties. Stichting Pelita nodigde de maker uit om op 2 november a.s. hierover te vertellen in Museum Sophiahof.

Aanleiding voor de film was de ontdekking van een oude Rode Kruis doos uit de 2e Wereldoorlog, met daarin stapels brieven van de ouders van Chris. Geroerd door wat was geschreven, besefte hij dat de oorlog veel meer impact op het familieleven had dan hij voor mogelijk hield. De brieven vertellen het verhaal van zijn ouders en zijn zus in een tijd van onveiligheid, lijden en verlies, geschreven na de capitulatie van Japan in 1945. De film volgt nauwgezet hun verhaal over de ontberingen in de kampen, de onmenselijke transporten met de Hellships en de belegering van het familiehuis. De film eindigt met de gevolgen van een oorlog: de trauma's die de betrokkenen vaan nog dagelijks ervaren. Aan het woord komen ook de laatste overlevenden en lotgenoten van de familie en een gespecialiseerd psycholoog. Uiteraard wordt de film ook vertoond.

Mini workshop
In de middag wordt in een mini workshop verder ingegaan op het onderzoeken van je verleden, om daarmee jezelf en je (groot)ouders beter te leren begrijpen. En natuurlijk is er alle ruimte voor het stellen van vragen aan Chris de Ceuninck van Capelle. Deze mini workshop wordt begeleid door de filmmaker en de dagvoorzitter.

Stichting Pelita
Van Stichting Pelita zijn aanwezig: Nynke van Zwol (beleidsadviseur en dagvoorzitter), Ed Roso (medewerker sociale dienstverlening) en Gerda en Guus Razoux-Schultz (vrijwilligers). Zij zorgen voor een veilige sfeer en zo nodig een luisterend oor of (informatie over) doorverwijzing. De bijeenkomst van Pelita Na-oorlogse Generaties zijn een platform voor kennisoverdracht en ontmoeting van *alle* na-oorlogse generaties uit voormalig Nederlands-Indië. Door het verkrijgen van kennis over het verleden, ontstaat ruimte voor begrip, door verhalen te delen ontstaat ruimte voor veerkracht.

Programma 2 november 2019:

11.00 – 11.30 uur:	ontvangst en inloop
11.30 – 11.35 uur:	welkomstwoord door Nynke van Zwol
11.35 – 12.30 uur:	inleiding door Chris de Ceuninck van Capelle en vertoning van de film
12.30 – 13.30 uur:	lunch met warme snacks (eigen kosten) en mogelijkheid aanschaf DVD
13.30 – 14.55 uur:	mini workshop
14.55 – 15.00 uur:	afronding van het programma
15.00 – 16.00 uur:	napraten en mogelijkheid aanschaf DVD

Aanmelden: De kosten voor deze dag bedragen € 3,50 per persoon. Voor bezoek aan het Museum Sophiahof geldt een gereduceerde entree van € 5,00 (te voldoen via PIN). Aanmelden kan tot 31 oktober 2019 via E-mail bij: info@pelita.nl. ***De locatie*** is Museum Sophiahof, Sophialaan 10, 2514 JR Den Haag (vlakbij Plein 1913).
Nadere informatie: Nynke van Zwol, Tel: 06-47839666.

Het onbekende verhaal van de 'Hellships'

Presentatie familieverhaal Bianca Moens en Kumpulan op 5 november 2019.
Op 14 juni 1944 vertrok het Japanse transportschip de Miyo Maru, met enkele honderden krijgsgevangenen, waaronder ook Carel Philippus Kneefel (Kai), vanuit Manilla naar Takao (Formosa, Taiwan) met als einddoel Japan. Deze transportschepen werden ook wel "Hellships" genoemd. Over wat de mensen meemaakten op deze schepen, is nauwelijks iets bekend. Nu 75 jaar later krijgt Carel Philippus Kneefel, de opa van Bianca Moens, op 23 oktober 2019 postuum het Mobilisatie Oorlogskruis uitgereikt.

Kleindochter Bianca vertelt de bijzondere familiegeschiedenis tijdens de Kumpulan in Museum Sophiahof:
"Ik ben de kleindochter van Kai Kneefel. Ik benderde generatie Indo, een generatie die niet altijd meer een sterke band heeft met ons erfgoed. Geboren en getogen in Nederland, maar toch altijd trots op mijn Indo roots. Mijn twee kinderen probeer ik ook iets mee te geven van die Indo roots.
Net als vele van mijn generatie weten wij erg weinig van wat zich precies heeft afgespeeld in Indonesië, voor, tijdens en na de oorlog. Soms tijdens de familiekumpulans worden er een paar verhalen verteld uit de tijd van Nederlands-Indië. Maar dit zijn meer de verhalen in de categorie leuke anekdotes. Maar hoe het werkelijk was, komt zelden naar boven. Ik ben erg blij dat ik nu eindelijk iets meer te weten ben gekomen over mijn opa".

Programma 5 november 2019:

14.00 – 14.30 uur:	Binnenkomst en ontvangst
14.30 – 15.00 uur:	Welkomstwoord Yvonne van Genugten, directeur Indisch Herinneringscentrum
15.00 – 15.45 uur:	Presentatie Bianca Moens: 'Het onbekende verhaal van de Hellships'
15.45 – 17.00 uur:	Bezoek aan de tentoonstelling 'Vechten voor de vrijheid'
17.00 – 18.00 uur:	Tijd voor reflectie met wandeling in de tuin
18.00 – 18.30 uur:	Borrel
18.30 – 21.00 uur:	Deelname Rijsttafel
21.00 – 22.00 uur:	Nazit en einde kumpulan

Aanmelden: De kosten voor deze Kumpulan bedragen € 49,50 per persoon. Daarbij is inbegrepen de ontvangst met koffie en thee, de huur van de locatie grote zaal van Museum Sophiahof, het bezoek aan de tentoonstelling en het uitgebreide rijsttafelbuffet, inclusief twee drankjes. Meer drankjes op eigen rekening aan het buffet.
Aanmelding is verplicht. U kunt zich via E-mail inschrijven bij: Richard van Nieuwenhoven Helbach
De kosten voor deelname kunnen UITSLUITEND per PIN bij binnenkomst aan de zaal voldaan worden.
Zoals bij ons gebruikelijk, wordt het zeer op prijs gesteld dat onze gasten in Indische sfeer gekleed gaan, zoals in sarong & kebaya voor de dames en in batik shirts voor de heren.
Afmelden kan tot 32 uur voor aanvang van deze bijeenkomst. Tot 3 uur voor de aanvang bedragen de kosten van annulering 50 % van het gereserveerde bedrag. Daarna of bij 'No Show' moeten we helaas het volle bedrag in rekening brengen.

Museum Sophiahof

Kenniscentrum en bibliotheek

Museumcafé en Museumwinkel

PINDA, een glossy met een Indisch tintje*

PINDA* is de nieuwe gids van Indisch Nederland voor iedereen die nieuwsgierig is naar het verhaal van mensen met een achtergrond in voormalig Nederlands-Indië en Indonesië. Het verhaal van ouders, grootouders en overgrootouders, die ooit hun geboorteland moesten verlaten om hier in Nederland een nieuw bestaan op te bouwen. Op 18 september jl. werden de eerste exemplaren in Museum Sophiahof gepresenteerd.

In alle geledingen van onze maatschappij hebben Indische Nederlanders hun sporen achtergelaten. Er zijn meer schrijvers, wetenschappers, politici, artiesten, toneelspelers, theatermakers, filmers, mode-ontwerpers en spotters van Indische komaf dan we over het algemeen beseffen. Wie zijn zij? Welke Indische invloeden zijn als een 'stille kracht' door onze Nederlandse samenleving gegaan en hebben die mede vormgegeven.

PINDA* is een 166 pagina's dikke glossy met 'Indo Power' voor iedereen met prachtige foto's en veel, heel veel informatie. Een must-have voor iedereen die Indisch Nederland een warm hart toedraagt. Oplage 30.000.

PINDA* is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage uit de subsidieregeling Collectieve Erkenning van het ministerie van VWS.

Hoezo de naam: PINDA?*
Een interview met Ricci Scheldwacht door Peter van Brummelen

Op Twitter lanceerde Theodor Holman onlangs de term 'tot pinda gemaakte'.
Ricci Scheldwacht, hoofdredacteur: "Haha, die is leuk. Er is wel discussie over: is pinda een geuzennaam of een scheldwoord? Ik zeg: het is het allebei. Maar ik ben van 1965 en opgegroeid in Nederland. De mensen van de eerste generatie, die gedwongen naar het vaderland repatrieerden en daar voor pinda werden uitgemaakt, zullen er anders over denken. Voor latere generaties werd het een geuzennaam. Het begrip indo heeft een soortgelijke ontwikkeling doorgemaakt. In Nederlands-Indië werd er een lagere sociale klasse mee aangeduid. Hier in Nederland zijn mensen er juist trots op om indo te zijn".

Veel Nederlanders denken dat Indo een afkorting van Indonees is.
"Onder meer daarom hebben we PINDA* gemaakt. Indo is een afkorting van Indo-Europees. Vroeger gingen er alleen Europese mannen naar Nederlands-Indië. Dat leidde al snel tot contacten met Aziatische vrouwen en daaruit ontstond een nieuwe bevolkingsgroep van mensen met dubbel bloed, de indo's. De kolonie was zo ingericht: bovenaan stonden de Nederlanders, dan kwamen de indo's en dan de Indonesiërs, of zoals men toen zei: de inlanders."

U schrijft in PINDA* dat twee miljoen Nederlanders banden hebben met Nederlands-Indië en Indonesië.
"Het zijn cijfers van het ministerie van VWS. Het lijken er veel, maar het gaat om diverse groepen: indo's natuurlijk, maar ook nazaten van volbloed Nederlanders die in de kolonie woonden. Verder vallen Molukkers er onder en Chinezen, die later als vermeende communisten van Indonesië naar Nederland kwamen. De Nederlandse militairen die in de late jaren veertig in Indië vochten, gingen daar ook relaties aan die tot kinderen leidden, dat is nog een groep."

In PINDA* komen al die groepen aan bod. Hoe verhouden zij zich in het Nederland van nu tot elkaar?
"Tegenwoordig is er veel overlap en contact. Maar in de jaren vijftig hadden indo's en Molukkers heel andere belangen en doelen. Molukkers wilden terug en een eigen republiek. Indo's wilden juist Nederlander zijn."

Op de cover van PINDA* staan bekende indo's als Marion Bloem, Theodor Holman en de gezusters Klemann van Lois Lane. Had Geert Wilders daar ook tussen kunnen staan?
"Die geeft sowieso eigenlijk nooit interviews, maar al helemaal niet over zijn afkomst. *De Indische Navorscher*, het jaarboek van de Indische Genealogische Vereniging, heeft eens de stamboom van zijn familie gepubliceerd. Daar stond ook een foto van zijn oma bij: een overduidelijke Indo. Theodor Holman heeft geprobeerd Wilders er over te interviewen, maar die wilde niet. Ik heb er een keer een artikel over gemaakt voor de eenmalige glossy *Geert*."

Is PINDA* ook een eenmalige uitgave?
"Ja. Ik liep al heel lang rond met plannen voor dit blad, het is uiteindelijk mede mogelijk gemaakt door een eenmalige subsidie van VWS. Verder is het gemaakt met goodwill, dat lukt nooit meer op zo'n manier."

PINDA* is inhoudelijk en uiterlijk duidelijk geïnspireerd door Linda. Mag dat zomaar?
"Lang geleden heb ik bij ze aangeklopt met de vraag of zij het blad wilden maken. Dat is niet gelukt toen, maar ze vonden het prima dat ik het zelf ben gaan doen. De enige voorwaarde was dat ik de punt achter de naam van hun blad bij ons weg zou laten. Wij hebben er een asterisk van gemaakt. Binnen duikt die op als voetnoot. Begrippen die onduidelijk kunnen zijn voor mensen die geen Indische achtergrond hebben, worden onder een artikel uitgelegd."

PINDA* kost u slechts €6,95 en ligt voor u klaar in de Museumwinkel of in de tijdschriftenhandel.

Wordt vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het **Indisch Herinnerings-centrum** zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.
Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinnerings-centrum net even dat **extra steuntje in de rug**. Met een donatie van minimaal € 25. per jaar ondersteunt u ons werk en bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinneringscentrum**. Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor.

Indisch Herinneringscentrum
DEN HAAG

U ontvangt als welkomstgeschenk het fotoboek 'Het Verhaal van Indië', een sfeerimpressie van de nationale overzichtstentoonstelling 'Het Verhaal van Indië' over de Nederlandse aanwezigheid in Indië, tijdens de Tweede Wereld-oorlog en de periode daarna. Tevens het jeugdboek 'Nooit meer thuis', is een gevoelige jeugd-roman over afscheid nemen van je moederland en aarden in een nieuw land van Martine Letterie. Verder ontvangt u ook eens per jaar een **speciale uitnodiging** alleen voor Vrienden.
Vriend worden kunt u HIER.

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toe-gankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties?
Word dan Vriend van Stichting Moluks Historisch Museum.
Met uw contributie maakt u het mogelijk dat Museum Sophiahof haar collecties beheert en presen-teert, activiteiten en herdenkingen organiseert en ervoor zorg draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.
De Vriendenwerkgroep van de Stichting MHM is daarom deze Vriendencampagne gestart. Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom!

MOLUKKERS IN NEDERLAND
MOLUKS HISTORISCH MUSEUM

Om kosten te besparen werkt de Stichting MHM niet met een acceptgiro of met automatische incasso. U dient de jaarlijkse contributie zelf over te maken.
Het lidmaatschap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contri-butie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.
Met uw Vriendenlidmaatschap ver-zekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vrienden-bijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel Overige bijeenkomsten, georgani-seerd door Stichting MHM
- De digitale Nieuwsbrieven
- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u Stichting MHM ook in natura steunen als sponsor door bijvoorbeeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor onze evenementen of voor producten? Neem dan contact met ons op via info@museum-maluku.nl

Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen.
Meer weten over doneren en de fiscale aftrekbaarheid? Alle informatie vindt u hier.
Vriend worden kunt u hier

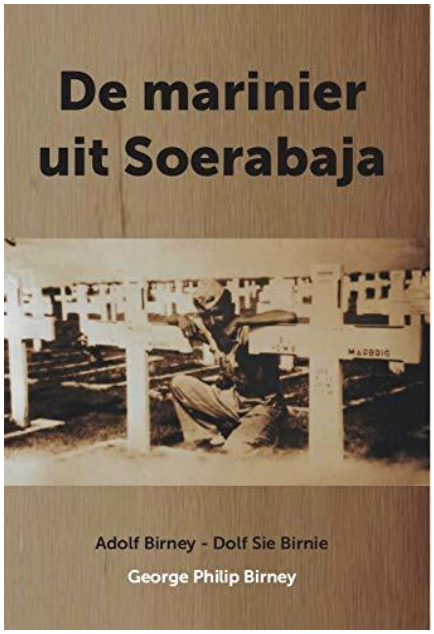
Museum Sophiahof
Sophialaan 10
2514 JR Den Haag
Tel: 070-2002500

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië.
De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina.
De LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief vindt u HIER.

Kort Indisch Nieuws

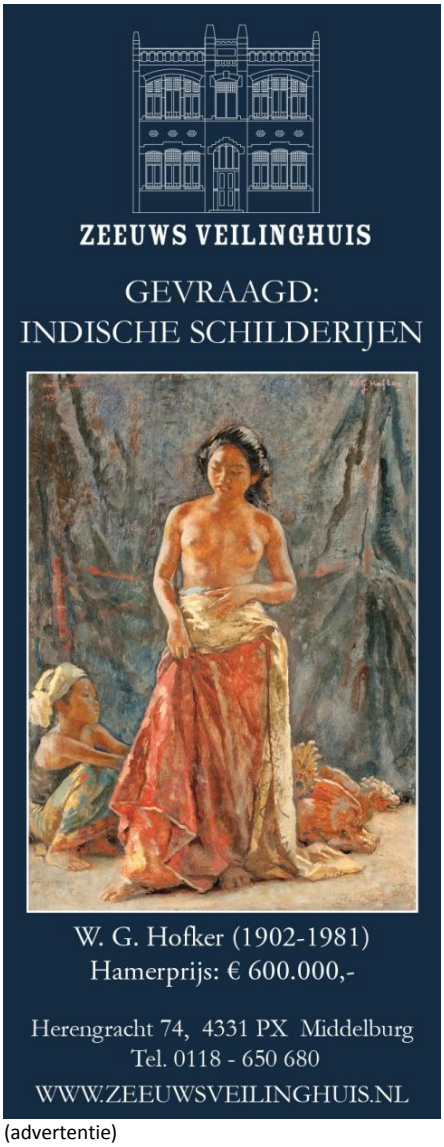
De marinier van Soerabaja



E-book. Het werkelijke verhaal door de tolk van Java zelf opgetekend over zijn eerste 25 levensjaren van 1925 tot 1950 in het voormalige Nederlands-Oost-Indië temidden van een zeer duistere Indische schaduwzijde, de mishandelingen, de extremistische Japanse bezetter, de Nederlandse dekolonisatie, de Bersiap periode en Merdeka gerelateerde bloedige gruwelen rondom de verrijzenis van de staat Indonesië, wraak en moord en misbruik, de militaire en tegengestelde politieke situatie, en zijn werkzaamheden bij de Veiligheids Dienst Mariniers Brigade (V.D.M.B.) alvorens te repatriëren naar Nederland, waar zijn oorlogstrauma resulteerde in hetgeen erover te lezen valt in de roman "De tolk van Java".

Samen met het boek 'De Tolk van Java' van Alfred Birney een uniek document dat in geen enkele boekenkast mag ontbreken.
Volgend jaar komt dit ook in boekvorm uit. Houd u onze berichtgeving in de rubriek 'Boekbespreking' in NICC Magazine in de gaten. *Deze E-editie is nu te bestellen bij Amazon.nl via:*

https://www.amazon.nl/Marinier-uit-Soerabaja-Dolf-Birnie-ebook/dp/B07GSH2KZL
Prijs: € 13,99.



(advertentie)

NIEUWSPAGINA
Stichting Japanse Ereschulden

Petitie nr. 299 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

Zijne Excellentie Shinzo ABE
Eerste Minister van Japan

(Nederlandse vertaling)

Den Haag, 8 oktober 2019

Petitie: 299
Onderwerp: De inhuldiging van Keizer Naruhito is een gunstig moment.

Excellentie,
De aanstaande inhuldiging van Keizer Naruhito is voor u een gunstig moment om een nieuw begin aan onze dialoog te geven. Het zal niet alleen respect tonen voor Keizer Showa's berouw, maar ook Japans wens bewijzen om, op grond van historische overwegingen, de toekomstige betrekkingen met het Koninkrijk der Nederlanden te respecteren. Hetgeen past in uw "ingetogen benadering om Japans naoorlogse diplomatie te heroverwegen".

Eerste Minister,
De aanwezigheid van Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima bij de inhuldiging zou uw wens kunnen versterken om Japans Tweede Wereld Oorlog militaire geschiedenis te heroverwegen. De Stichting Japanse Ereschulden staat klaar om namens de Nederlanders uit Nederlands Oost Indië, bezet door Japan gedurende de Tweede Wereld Oorlog, de dialoog te verdiepen.

Eerste Minister,
Ik haal Keizer Showa aan, zoals dit aan u in onze vorige petitie 298 werd geciteerd:
"Keizer Showa kon zijn "intense schaamte" niet tot uitdrukking brengen en zijn verantwoordelijkheid dat hij het leger onder Eerste Minister Hideki Tojo niet kon stoppen. Het was de wens van Keizer Showa om te reflecteren en de slechte daden van de Japanse oorlogsregering en het imperiale leger niet te herhalen. In de geest van Keizer Showa moet u rekening houden met de historisch plicht van Japan."

We verwachten spoedig van u te mogen vernemen.

Namens de Stichting Japanse Ereschulden,

J.F. van Wagtendonk
voorzitter.

(*Original English version, go to:* Petition # 299:
Giri "The inauguration of Emperor Naruhito is an opportunity")

Veel PTSS onder de Indische Nederlanders

Door: Han Dehne

Nee, ik ga geen uitleg geven wat dat wetenschappelijk is. Want dan moet ik een medische uitleg gaan geven.
Veel Indische Nederlanders en Molukse Nederlanders en totoks lijden aan het Post Traumatisch Stress Syndroom (PTSS), dat direct of indirect het gevolg is van soms bijna onmenselijke omstandigheden die zij hebben ervaren in de oorlog tijdens de Japanse bezetting en de daaropvolgende Bersiap tijd.



Velen hebben zelf ondraaglijke situaties beleefd van martelingen, moord en mutilatie. Kinderen moesten verplicht toezien hoe anderen, soms directe familie, werden onthoofd of op andere manieren werden gedood. Jonge jongens die lijken moesten afvoeren of als getuige aanwezig moesten zijn.
Dit gold ook voor vrouwen die moesten toezien hoe hun geliefden werden vermoord of verminkt als gevolg van de bambu roetjing en zwaarden. Daarbij ook nog eens zwaar ondervoed, verwaarloost en bedreigd worden en leven in een jarenlange en voortdurende angst voor de vijand.

Natuurlijk kregen ook de mannen en vrouwen in- en buiten de kampen hier mee van doen. Per ongeluk niet de verplichte buiging voor de Japanner of de Koreaanse bewakers kon betekenen dat je afgerammeld werd of dat je nek met een zwaard werd doorklieft.
Beste Nederlandse lezers denk niet dat dit aangedikt wordt, nee, het was de rauwe werkelijkheid.

Nagenoeg allen hebben dit daadwerkelijk meegemaakt of ondergaan. Niet alleen in de kampen maar ook daarbuiten.
Wat daarnaast soms wat later plaatsvond dat was dat de allerjongste kinderen van onder de 4 jaar in hun onschuld dat niet zo beleefden maar dat zij later door overdracht alsnog een slachtoffer geworden zijn. Triestigheid ten top. *(Lees daartoe het artikel van Ralph Ockerse op pagina 5; red.)*



Het mag ook geen geheim zijn dat zowel de Nederlanders, in casu de militairen, als de Indonesische zogenaamde vrijheidstrijders dezelfde soort handelingen pleegde. Vaak onder het motto van "wat jij doet kan ik ook en nog erger". In die tijd van de Bersiap werden er echt geen zoete broodjes gebakken. Tijdens oorlogen verwordt de mens vaak tot een beest.

Tot op heden worden nog steeds mensen psychisch ziek als gevolg van al dat soort geweld, honger en ellende die zij meegemaakt hebben.
Veel ouderen waar door ouderdom hun weerstand sterk verminderd en datgene dat ze weggedrukt hebben, worden nu geconfronteerd met hun verleden. Het wordt opnieuw beleefd en het verstand heeft daar geen wapen tegen.

Lieve mensen, ik spreek hier uit ervaring. Ook mijn vrouw is aan de beurt. Gelukkig wordt ze nu behandeld dus wij hopen dat er eens een eind komt aan al die verschrikkingen in het koppie. Nee, zij is natuurlijk niet de enige er lopen er nog honderden hetzelfde risico maar er is wel een probleem. Dat probleem is dat er onvoldoende psychiaters, psychologen en psychotherapeuten zijn die deze materie beheersen.

Dat kan je ze niet kwalijk nemen, dat is een gegeven. Hoe het anders zou moeten weet ik ook niet. Tot aan nu moeten wij roeien met de riemen die wij hebben. Helaas!!!!



Wat het soms nog schrijnender maakt dat is met name de Sociale Verzekerings Bank (SVB) kennelijk de opdracht heeft om zoveel mogelijk aanvragen voor WUV/ WUBO af te wijzen waardoor een ontkenning van al dat ondergane leed wordt versterkt.

Vrouwen en mannen die op geen enkele manier meer functioneren in sociaal en economische zin voelen zich nog meer een wegwerp artikel in deze tijd en veelal in een fase van hun leven dat zij eigenlijk een rustige oude dag zouden moeten hebben.

Reparatie van iPhone, iPad en Android. Snel, vakkundig en redelijk geprijsd.
Klik hier voor de aanbieding. Borca-Online / BorcaDen webshop





(advertentie)

Boekbespreking, *e*-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Vertrapte illusies - Herman Spinhof. Alsof het voorbij is. De herinneringen van Molukkers aan de Tweede Wereldoorlog zijn lange tijd verborgen gebleven, maar niet verdwenen. Het waren niet één maar drie oorlogen in acht jaar tijd achter elkaar: de Japanse bezetting (1942-1945) gevolgd door de Bersiap-tijd/Merdeka (met de 'politionele acties'). Tot slot het militaire ingrijpen door het Indonesische leger en de bezetting van



Ambon na het uitroepen van de onafhankelijke Molukse republiek RMS in 1950. Bij de aankomst van de ruim 12.000 Molukkers in Nederland in 1951 was er voor hun oorlogsverleden geen gehoor. Vrijwel niemand was geïnteresseerd, want Nederland had haar eigen oorlogsverleden met de nazi's en hun collaborateurs. In dit boek krijgen de oorlogsherinneringen van Molukkers de ruimte. Elk individueel verhaal is een bijdrage aan de geschiedschrijving over die zwarte periode in de Nederlandse geschiedenis. Hun streven Poekoel Teroes ('strijdend voorwaarts') hield hen op de been. Niet bij de pakken neer zitten, terwijl daar misschien na de vele opgelopen oorlogstrauma's alle reden voor was. Nu zou er dan eindelijk ruimte moeten zijn voor die verhalen en voor de erkenning van de illusie die vertrapt werd. Maar ook de illusie van ooit een terugkeer naar een vrij en onafhankelijk Molukken bleef voortleven. *Prijs: € 19,99.*

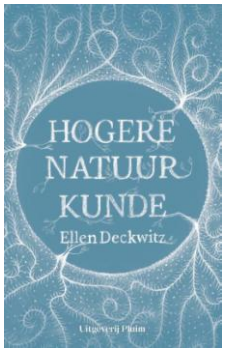
De mannen van Maria - Anneloes Timmerije. 'We gingen erheen om te baren, verscheept op bestelling van de heren ginds, zeven meisjes die vaak nog niet eens waren gekust.' Maria van Aelst wordt als jong meisje door haar ouders naar de Oost gestuurd. Batavia, in 1625 een hete, stinkende puinhoop, heeft meisjes nodig. Nette Hollandse meisjes om Hollandse kinderen te baren. Ze wordt uitgehuwelijkt, maar anderhalf jaar later is ze al weduwe. In Batavia valt ze op door wie ze is en wat ze doet. Ook bij Antonio van Diemen, de latere gouverneur generaal van Oost-Indië. Maria, pas vijfentwintig jaar, heeft dan net haar tweede man begraven. En ze is rijk. Want in plaats van te



zuchten onder de natte hitte, handelt ze in diamanten. Ze doet het, dwars tegen alle verboden in, om het wachten op een kind te verzachten. En omdat ze het wil. In *De mannen van Maria* vertelt Anneloes Timmerije het waargebeurde verhaal van een vrouw die zich niet liet hinderen door de knellende keurslijven van haar tijd. *Prijs: € 19,99.*

Hogere natuurkunde - Ellen Deckwitz. Bij het overlijden van haar Indische grootmoeder ontdekte Ellen Deckwitz (1982) dat ze de enige in haar familie is die haar levensverhaal te horen heeft gekregen. Hogere natuurkunde – deels reisverhaal, deels mythe, deels getuigenis – is het resultaat

van vele gesprekken die Deckwitz in de jaren daarna voerde met mensen wier wortels ook in voormalig Nederlands-Indië liggen. Ze



kwam erachter dat ze niet het enige kleinkind is dat een familiegeheim op haar schouders torst. Hogere natuurkunde is deels verhaal, deels gedicht – maar vooral een werk dat uit elkaar spat van verbeeldingskracht en lef. Ontroerend, geestig en confronterend schetst Ellen Deckwitz de gevolgen van een oorlog die inmiddels in miljoenen Nederlanders doorwerkt, en tot op de dag van vandaag hun levens tekent. *Prijs: € 21,99.*

Het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger - Tristan Broos Geschiedenis uniformering en uitrusting 1911-1942. Rond de eeuw wisseling vond een grote omslag plaats in de uniformering van buitenlandse koloniale legers. Men stapte af van uniformen in opvallende kleuren en ging over op



kaki of dril. Het Koninklijk Nederlands-Indische Leger (KNIL), verruilde in 1911 het oude vertrouwde blauwe velduniform voor het grijsgroen en werd hiermee de koploper in Zuidoost-Azië. De buitenlandse koloniale legers gingen circa dertig jaar later over op groene uniformen. Naast de uniformen werd ook de bijbehorende uitrusting van het KNIL grotendeels aangepast, die tevens praktischer werd. Na 1935 mogen uniformstoffen alleen nog maar in Nederlands-Indië worden vervaardigd. Zodoende wilde de Nederlandse regering de nationale industrie in de kolonie bevorderen. Vanaf 1936 liet het Indische leger de uniformstoffen daarom hoofdzakelijk vervaardigen bij Preanger Bontweverij in Garoet en bij de strafgevangenis te Cheribon. Dit boek gaat over de transformatie van de uniformering van het KNIL in de jaren 1911-1942 in navolging van de grote omslag van de uniformering van de buitenlandse koloniale legers rond de eeuwwisseling. Hierin worden alle verschillende grijsgroene uniformen, hoofddeksels en uitrustingsstukken van het KNIL en de uniformering van de militaire luchtvaart beschreven. Daarnaast worden de over- en onderkleding, lederen uitrusting en schoenen van het KNIL behandeld. De uitgave is rijk geïllustreerd met 1065 afbeeldingen in kleur en zwart-wit. *Prijs: € 59,99.*

Retour Amahai – Alexander Willen Bor. Een bloedstollend getuigenverslag van het gruweltransport en de omzwervingen van een groep van duizend Japanse krijgsgevangenen tijdens de 2e Wereldoorlog. Tijdens de Japanse bezetting in Nederlands-Indië ('42-'45) werd Alexander Willem Bor krijgsgevangen gemaakt en per zogenaamde 'helleschepen' van het ene werkkamp naar het andere getransporteerd. Daar moesten vliegvelden worden aangelegd die nodig waren om een aanval op Australië te ondersteunen. De transporten duurden eindeloos. Het traject Ambon-Soerabaja duurde dertig dagen vanwege het continu ontwijken van geallieerde bommenwerpers en onderzeeërs en averij aan de stoommachines. Aan dek lagen de krijgsgevangenen op het scherpe brandhout voor de stoommachines, zonder enige bescherming tegen de tropische regens of in de ruimen, zo erg opeengepakt dat liggen niet mogelijk was. Bij het laden en lossen van de schepen werden de mannen afgebeuld. Elk van hen moest een zak rijst van honderd kilo dragen van het schip naar de goedangs die een kilometer verderop lagen. De meesten gingen dood van de honger, dorst, uitputting en als gevolg van de voortdurende afstraffingen. Bij een bombardement van het vliegveld in aanleg te Liang kreeg Bor een bomscherf



in zijn rechter onderarm die na enkele weken geheel was ontstoken. Toen hij zich later aan dek van een tanker bevond, vlak voor de kust van Moena, werd deze aangevallen door Amerikaanse B-17 bommenwerpers. Bor wist zich te redden. Zwemmend met één arm bereikte hij het vasteland. *Prijs: € 22,50.*

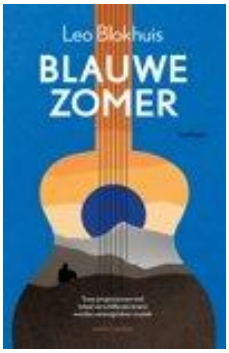
Mogen wij altijd in dit kamp blijven? - Henriette van Raalte-Geel. Een aangrijpend boek over een Japans interneringskamp tijdens de Tweede Wereldoorlog. In dit indringende boek vertelt Henriette van Raalte-Geel over haar ervaringen in een Japans interneringskamp in 1942-1945. Wreed en meedogenloos waren de jappen bezig moeders en kinderen langzaam maar zeker uit te hongeren. De schrijfster, haar moeder en zusjes over-

leefden deze hel dankzij de moed waarmee haar moeder de jappen



trotseerde en de grote liefde en zorg voor de kinderen. Mogen wij altijd in dit kamp blijven? is een monument voor de dappere moeders die hun leven gaven voor hun kinderen. *Dit boek verschijnt binnenkort. Prijs: € 15,00.*

Blauwe zomer - Leo Blokhuis. Blauwe zomer is het sprankelende romandebuut van geboren verteller Leo Blokhuis, auteur van onder andere Grijsgedraaid en Het Plaatjesboek en presentator van de Top 2000 a gogo. Eind jaren vijftig. Terwijl via Radio Luxemburg langzaam de rock-'n-roll ons land binnendruppelt, is Den Haag het centrum van feesten waar Indische jongeren op elektrische gitaren een mengeling van rock-'n-roll en traditionele krontjong spelen. Het is ook de plek waar twee achttienjarige jongens met totaal verschillende achtergronden voor een keuze komen te staan: een burgermansbestaan of het avontuur zoeken in de muziek. De Nederlandse Johan wil het gelovige milieu van zijn ouders ontvluchten en vindt in zijn Indische vrienden en hun muziek een ongekende vrijheid. De in Indonesië geboren en naar Nederland gevluchte Chris wil het verleden van zich afschudden, maar botst tegen de harde, verzuilde Nederlandse mentaliteit. Blauwe zomer is het meeslepende romandebuut van Leo Blokhuis: een fascinerende dubbele coming



of age. Leo Blokhuis is al jaren een gevestigde naam als kenner van popmuziek. Hij heeft inmiddels een indrukwekkend aantal boeken over de popmuziekcultuur op zijn naam staan. Lees alle titels en meer over Leo Blokhuis op: https://www.bol.com/nl/c/leo-blokhuis/2178137/ *Prijs: € 21,99.*

Kokki Bitja - Nonna Corneli. Kokki Bitja is het eerste Indische kookboek, de eerste druk verscheen rond 1850 in het Maleis.



De recepten in Kokki Bitja zijn geschreven in het Maleis met soms Nederlandse woorden. De inleiding is in het Nederlands. De gerechten zijn Indisch, Chinees en Nederlands. *Dit boek verschijnt binnenkort. Prijs: € 39,99*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM INTERNET BOEKHANDEL

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië

Neem eens een kijkje in de uitgebreide boekenwinkel van Historiek.net:

https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Recept

Gule kambing

Omdat het overgrote deel van de Indonesische bevolking moslim is, wordt er uiteraard veel lams en geitenvlees gegeten. Vandaar dit heerlijke gerecht volgens een recept van Roy Dreezens. In Nederland is het niet altijd gemakkelijk om aan geitenvlees te komen. Als ook de islamitische slager het niet heeft, vraagt u dan naar lamsvlees. Het is een prima vervanging, maar smaakt toch niet hetzelfde als geitenvlees.

Ingrediënten:

600 gr. geiten- of lamsvlees, 1 serehstengel gekneusd, 1 flinke kaneelstok, 50 cl. dikke kokosmelk (santen asli), iets zout naar smaak.

Voor de boemboe:

1 tl. anijszaad, 1 tl kardemom, 7 kemirinoten, 2 tl. ketoembar, 1 tl. djinten, 5 kruidnagels, 1 tl. nootmuskaat, 10 sjalotten (of 3 grote uien), 5 teentjes knoflook,

6 cm verse gember of 2 tl. poeder, 1 tl. kurkuma, 1 schijfje gula djawa (of 1 el. bruine suiker), 3 rode lomboks.

Bereiding:
Doe alle ingrediënten voor de boemboe in een keukenmachine of hakmolen van de staafmixer en maal het tot een homogeen papje. Snijd het vlees in dobbelstenen. Verhit wat olie in de wok en fruit



hierin de boemboe aan in drie minuten. Voeg dan het vlees en de kaneelstok toe en bak dit al roerend ook gedurende drie minuten. Dan de kokosmelk en de serehstengel erbij, hittebron laag en laat alles in ca. 45 minuten gaar stoven. Verwijder voor het serveren de sereh en kaneel. Lekker met rijst en bijvoorbeeld sajoer lodeh en komkommer. ***Selamat makan.***

Kinder TV onder censuur in Indonesië

De conservatieve moraal in Indonesië dringt nu ook al de televisiewereld in. Het zo populaire kinderprogramma Spongebob, dat ook in Nederland is te zien op Nickelodeon, moet gecensureerd. De Indonesische omroepvereniging KPI vindt namelijk dat de beelden rond het gele sponsfiguurtje seksueel en gewelddadig zijn.

De organisatie kwam tot die conclusie nadat het enkele beelden onder ogen kreeg van 'The Spongebob SquarePants Movie', die op televisie was uitgezonden. In 2014 al stuurde de Uitzendcommissie van de KPI schriftelijke waarschuwingen naar een aantal commerciële televisiestations in Indonesië. De tv-stations zouden kinderprogramma's uitzenden die volgens de KPI te veel geweld bevatten.



Een van die programma's was de wereldberoemde tekenfilmreeks Tom & Jerry. Een scène waarin Toms gezicht herhaaldelijk tegen een stenen muur of de onderkant van een strijkijzer knalt, of waar Tom dwars door een hek rent en dan in reepjes op de grond valt, is volgens de omroepvereniging een voorbeeld van extreem geweld. Naast Tom & Jerry werd destijds ook Spongebob Squarepants genoemd. Een reeks tekenfilms over een hyperactieve gele spons die te veel geweld zou bevatten.

Voedselgevecht

In de film Spongebob Squarepants zitten verschillende scènes waar bezwaar tegen is. Waaronder een fragment met daarin een voedselgevecht. Daarnaast is er ook een scène waar konijnen met elkaar vechten en elkaar in het gezicht slaan met borden en met hamers, is de constatering.
Daarmee wordt volgens de KPI-bonzen een grens overschreden omdat dit volgens hen kinderen aanzet tot het plegen van geweld in het dagelijkse leven. Ook veel andere kinderprogramma's in Indonesië kunnen rekenen op censuur en krijgen soortgelijke klachten aan hun been.



Mopjes Spongebob

Ook neemt de omroepvereniging aanstoot aan de gewaagde mopjes met dubbele bodem, die de hoofdpersoon en de andere personages in de films van het sponsfiguurtje vaak maken. Tekenfilms mogen kinderen, volgens de regels in Indonesië, niet aanzetten om iets te vernemen of leren over 'ongepast gedrag' voor hun leeftijdscategorie, zegt de KPI. Dus wordt deze serie door de commissie als té seksueel bevonden. Fans laten het er niet bij zitten en via de social media zijn er al heel veel protesten en tegengeluiden.
Bron: HLN België

Links4u Interessante, handige, leerzame LINKS voor iedereen

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfgoed / naslag-werk over voormalig Nederlands-Indië. https://www.indopedia.nl/

Doorlink-website naar veel Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onder-werpen. https://linkenindisch4ever.wordpress.com/

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders. http://www.indischhistorisch.nl

Organisaties die **archieven** bezitten over de **oorlog in Indië, de Bersiap en dekolonisatie.** https://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/archieven/indisch-erfgoed

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net.** https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Veel informatie over **schoollespak-ketten** over voormalig Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië. blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Het **Indisch Herinneringscentrum** Sophiahof, Den Haag www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum [M.H.M.] Sophiahof, Den Haag http://www.museum-maluku.nl/

Indisch/Moluks **Museum Sophiahof** in Den Haag. https://www.museumsophiahof.nl/

Culturele website voor **Chinese en Chinees-Indische** gemeenschap. https://www.inisiatip.nl

Informatieve website over de beruchte **moord op Chinezen** in 1740 in Indië. http://home.iae.nl/users/arcengel/NedIndie/chinezen.htm

Stichting die ijvert voor erkenning en betaling van **Japanse Ereschulden** door Japan aan WO II slachtoffers http://www.japanse-ereschulden.nl/

Toonaangevend **Indisch maandblad** (glossy). http://www.moesson.nl/

Wie (her)kent deze foto's? Website van het **Tropenmuseum**. http://www.fotozoektfamilie.nl/

Mede-organisator **Themazondagen** op Bronbeek: www.indischerfgoed.nl

Non-profit **online museum** in de Verenigde Staten van Amerika, http://www.eastindiesmuseum.com

Wedsite over **Nederlandse militairen** in Indië 1946-1949. http://www.indiegangers.nl/

Stichting voor en door de **Molukse** gemeenschap: www.muhabbat.nl

Indisch Familie Archief http://www.indischfamiliearchief.nl/

Actuele items en achtergrondartikelen van de **Nederlandse Krijgsmacht.** https://www.nederlandsekrijgsmacht.nl/index.php/nieuws/

De **Jeugdwebsite** van de Oorlogs-graven Stichting (Ned.-Indië). http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pagenr=1

Een digitaal **Indisch Museum,** https://indischmuseum.wordpress.com

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 aug. www.indieherdenking.nl

Website voor **genealogisch onderzoek** http://www.stamboomforum.nl/subforum/127/2/21753/0/bronnen_voor_familieonderzoek_nederlands_indie



Grote verzameling **Facebook pagina's** over alles wat te maken heeft het Nederlands-Indië en het Indisch erfgoed. https://www.facebook.com/pages/?category=top

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de Pakan-Baroe Spoorweg. http://pakanbaroe.my-free.website/

Alle bandjes, foto's en verdere info over **Indorock**. http://indorock.home.xs4al

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. http://www.taman-indonesia.nl

Jeugdbieb, erg leuke en informatieve website. http://www.jeugdbieb.nl

Koorenhuis - Den Haag, allerlei cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater. http://www.koorenhuis.nl

Weblog "Indische Jeugd-letteren" Blog van Marjorie van Putten: http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/

Website **Indische Jeugdboeken,** compleet met een bestellink. http://www.antiquariaat-anna.nl/boekek/kameleonboeken

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel veel voorstellingen, overal in Nederland en voor iedere leeftijd. http://www.kindertheater.nl/

Op zoek naar een **muziekoptreden** bij uw kumpulan? http://www.kwekel-evenementen.nl/indische-artiesten.htm

Kunstbende, Een grote landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar. http://www.kunstbende.nl

Een **Indische startpagina voor de jeugd:** http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdgroep. http://www.kinderboekenpraatjes.nl

Alles over **STIP Jeugdtheater,** over producties, impresariaat, enz. www.stipproducties.nl.

Woonzorgcentrum voor Indische en Molukse ouderen 'Raffy'. https://Raffyzorg.nl.

Alles wat je moet weten over **Papoea websites.** https://Papua.startpagina.nl.

Trefpunt Azië – Informatieve website met wetenswaardigheden uit landen in ZO-Azië. https://www.trefpuntazie.com

Nieuws en informatie over en uit **West Papua**. http://www.tanahku.west-papua.nl.

Online **Aziatische supermarkt**, webshop en 20 fysieke winkels. http://www.orientalwebshop.nl/

Indowebshop voor alles voor de keuken, huishoud, kunst, textiel, boeken, sieraden en veel meer. http://www.indowebshop.nl/

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 november 2019

T/m november 2019: Expositie Wayang Revolusi, Kunst in dienst van de vrijheid. Deze tentoonstelling laat zien hoe de Indonesische nationalisten in hun strijd tegen de Nederlandse overheersing de traditionele wayang-theaterkunst als propaganda gebruikten. De hoofdrolspelers zijn de politici en de militairen van de twee partijen, die tegenover elkaar stonden in de onafhankelijkheidsstrijd, zoals de Nederlandse Generaals Spoor en Van Mook, de Indonesische president Sukarno en de vice-president Mohammed Hatta. De poppen zijn gemaakt door poppenspeler en maker: Ki Ledjar Soebroto. Daarnaast komen andere vormen van het Wayangspel aan bod, zoals: Kulit, Golek, Klitik en Topeng.



Locatie: **Poppenspe(e)lmuseum**, Kerkweg 38, 8193 KL Vorchten (Gemeente Heerde). Geopend op: woensdag, zaterdag en zondag 12.00 tot 17.00 uur. Toegang: € 5,50 (volw.) en € 4,50 (3-12 jr). Info: www.poppenspelmuseum.nl

T/m 4 januari 2020: Een familie in de kunst. Drie generaties Ruijs presenteren hun werk op deze tentoonstelling in hun eigen museum Trees Ruijs, dat is gevestigd in Heerlen in het voormalige CBS-gebouw. Trees Ruijs heeft haar jeugd doorgebracht in Nederlands-Indië, een periode die van veel invloed is op haar schilderkunst. "Het universele karakter van haar werk vormt



de basis van dit museum", aldus Maaike Vonk, dochter van Trees en een van de oprichters van het museum. In deze eerste tentoonstelling staat het werk van Trees, haar man Jan Vonk, twee van hun kinderen en een aantal kleinkinderen centraal. De locatie is: **Carbon6 van Walas,** Kloosterweg 1, 6412CN Heerlen. Opening alle vrijdagen en zaterdagen van 12.00 tot 16.00 uur. Op alle zaterdagen VRIJ parkeren. Toegang: € 6,00 per persoon, Kinderen tot 12 jaar GRATIS entree. Meer info: www.treesruijshuijsmuseum.nl.

18 oktober 2019: 3e Indische Letteren Lezing. Deze lezing heeft als thema: "Een Gordel van Smaragd? Van Multatuli tot Birney". In het slot van de *Max Havelaar* uit 1860, waarin Multatuli koning Willem III erop wijst dat de Javaan in zijn naam wordt mishandeld, wordt de kolonie omschreven als 't prachtig ryk van Insulinde dat zich daar slingert om den evenaar, als een gordel van smaragd…' Later werd het gebruikelijk Nederlands-Indië aan te duiden als de 'Gordel van smaragd', een cliché met een tempo-doeloe-inkleuring van de tropische schoonheid van de Indonesische archipel. Alfred Birney, auteur van de bestseller *De tolk van Java* (2016) 'haat' deze term dan ook, zo meldt hij in een interview uit 2018: 'Geen romantische verhalen over de Gordel van Smaragd met zijn groene sawa's en mystieke sfeer, maar levendige vertellingen over multiculturele spanningen.' Deze verschuiving in de betekenis roept vragen op. Wanneer werd de kritische visie in de *Max Havelaar* vervangen door een nostalgisch tempo-doeloe-verhaal? En in hoeverre staat de Indisch-Nederlandse literatuur nu in de kritische traditie van de *Max Havelaar*? Welke elementen komen terug in de Indische roman die na 1860 populair wordt in de (post-) koloniale literatuur? Dr. Jacqueline Bel (UvA) zal ingaan op deze vragen, waarbij zij een tocht maakt langs een aantal Indisch-Nederlandse



romans van 1860 tot nu, van de *Max Havelaar* tot *De tolk van Java*. Locatie: '**Lipsius-gebouw', Zaal 019, van de Universiteit van Leiden,** Cleveringaplaats nr. 1, in 2311BD Leiden. De toegang is gratis. Aanvang lezing: 16.00 uur. Na afloop zal er een drankje worden geschonken.

10 november 2019: Bij Eugenie in de keuken. Elke tweede zondag van de maand is het aan-schuiven bij Tante Eus (Yvonne Groeneveld) in haar eigen Werftheater. Al meer dan 40 jaar

trekt deze theatermaker volle zalen met haar geheime keuken-recepten, keukenpraatjes, liedjes,



anekdotes en haar keukenroddels Daarin altijd bijgestaan door haar trouwe toeverlaat kokkie Jeffrey van Overeem. Na de voorstelling kunt u dan aan tafel om te genieten van wat tijdens de voorstelling is bereid, tenminste: als u dit bij reservering van de kaarten heeft aangegeven. De locatie is: **Werftheater,** Oude-gracht 60, 3511AS Utrecht. Aan-vang voorstelling: 14.30 uur, kassa open vanaf 13.45 uur. Toegang: € 13,00 pp; CJP, U-pas, 55+pas: € 12,00. Reserveren van maaltijd: € 10,00 extra. Dringend verzoek om te reserveren: Tel: 030-2315440, of via de website: https://www.werftheater.nl/winkel of: https://www.yvonnegroeneveld.nl.

62e TONG TONG FAIR 28 MEI T/M 7 JUNI 2020

Pasar Kalender 2019

(update: 1 okt. 2019)

Februari
16 t/m 24: Amsterdam http://www.istimewa-events.nl

Maart
3, 4: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl
8, 9, 10: Zwolle http://www.istimewa-events.nl
29, 30, 31: Eindhoven https://www.pasarstellar.nl/

April
20, 21, 22: Rotterdam http://www.istimewa-events.nl
21, 22: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

Mei
5, 6: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
17, 18, 19: Roosendaal https://www.facebook.com/maluku-night
18, 19: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/
18, 19: Sluiskil www.pasarsluiskil.nl.
23 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl
24, 25, 26: Geleen https://www.pasarstellar.nl/

Juni
1, 2: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.
8, 9, 10: Den Helder https://www.pasarstellar.nl/
15: Wageningen http://www.zinzia.nl
22, 23: Leiden https://www.pasarstellar.nl/
22, 23: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/
28, 29, 30: Zeist http://www.istimewa-events.nl

Juli
7: Breda www.raffyzorg.nl
13, 14: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/
24 t/m 28: Steenwijk http://www.istimewa-events.nl.

Augustus
10: Oost-Souburg http://www.mae-uku.nl
11 t/m 14: Dordrecht http://www.istimewa-events.nl
17: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/

September
6, 7, 8: Assen http://www.istimewa-events.nl
14, 15: Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl/
20, 21, 22: Den Bosch http://www.istimewa-events.nl
28, 29: Almere www.oscoproductions.nl

Oktober
10 t/m 13: Alphen a/d Rijn http://www.istimewa-events.nl
26, 27: Leek https://www.pasarstellar.nl/

November
9, 10: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamrijswijk.nl

December
21 dec. t/m 5 jan.: (behalve 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag)
Arnhem, Burgers Zoo http://www.istimewa-events.nl

Ziet u nog een foutje in deze lijst of heeft u een aanvulling of een aan-/afmelding? Laat het ons weten via e-mail.

Uw pasar aanmelden voor deze lijst ? # info@indisch-centrum-denhaag.nl
ook kleine non-commerciële particuliere en verenigings pasars welkom voor vermelding in deze kalender



Colofon

Maandelijks Digitaal Magazine

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang
Redactie:
Han Dehne
Ron Kraft
Chinook de Deugd
Columnisten: Han Dehne, Jan Tomasowa
Correspondenten:
Silfraire Delhaye (Indisch Platform)
Jan van Wagtendonk (Japanse Ereschulden)
Yvonne van Genugten (Sophiahof)
Nanneke Wigard (Sophiahof)
Albert van Prehn (Muziek, column)
Sabina de Rozario (Door Blauwe Ogen)
Armando Ello (Hoezo Indo)
Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang
Technische realisatie & verzending:
Dennis van der Ham
http://www.borca-online.nl/

Verschijning: ca. de 15e van elke maand
Sluitingsdatum kopij en advertenties:
de 10e van elke maand
Advertentietarieven: op aanvraag
Abonnementen NICC Magazine: GRATIS
info@indisch-centrum-denhaag.nl
Postadres: Newtonstraat 660
2562 LA Den Haag - Netherlands

W: www.indisch-centrum-denhaag.nl
: http://indisch-centrum-denhaag.blogspot.com
@: info@indisch-centrum-denhaag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag
BIC: RABONL2U

Overnemen van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.
© 2019 N.I.C.C. Den Haag



MUSEUM SOPHIAHOF IS GEOPEND
dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur

Toegangsprijzen:
Volwassene: € 9,50.
Kind 0-4 jr.: gratis
Jeugd 5 t/m 18 jr.: € 6,50.
CJP/Veteranenpas/Ooievaarspas: € 6,50
Groepen (> 15 pers.): € 6,50 pp.

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.



Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00
De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)
Bestellen: http://webshop.indieherdenking.nl/nl/

SHOPDEN
BORCA ONLINE
Borca Computer Online Service
Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

11.10

NICC Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	*e*–MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-denhaag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag